

Sierpień 2023 r.
Niniejsze zestawienie nie jest wiążące dla Trybunału
i nie ma charakteru wyczerpującego

Prawa rodzicielskie

Zobacz także arkusze informacyjne na temat [„Praw dziecka”](#), [„Macierzyństwa zastępczego”](#), [„Urowadzeń dzieci za granicę”](#) i [„Praw reprodukcyjnych”](#).

Sprawy dotyczące praw rodzicielskich podnoszą kwestie głównie na podstawie **art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego)** [Europejskiej Konwencji Praw Człowieka](#), który stanowi:

„1. Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

2. Niedopuszczalna jest ingerencja władzy publicznej w korzystanie z tego prawa, z wyjątkiem przypadków przewidzianych przez ustawę i koniecznych w demokratycznym społeczeństwie z uwagi na bezpieczeństwo państwowe, bezpieczeństwo publiczne lub dobrobyt gospodarczy kraju, ochronę porządku i zapobieganie przestępstwom, ochronę zdrowia i moralności lub ochronę praw i wolności innych osób”.

W celu ustalenia, czy ingerencja władz w życie prywatne i rodzinne skarżących była konieczna w demokratycznym społeczeństwie i czy zachowano właściwą równowagę między różnymi zaangażowanymi interesami, Europejski Trybunał Praw Człowieka bada, czy ingerencja była zgodna z prawem, służyła uzasadnionemu celowi lub celom i była proporcjonalna do zamierzonego celu (celów).

Adopcja

[Frette przeciwko Francji](#)

26 lutego 2002 r.

Skarżący zarzucał, że decyzja oddalająca jego wniosek o zezwolenie na adopcję stanowiła samowolną ingerencję w jego życie prywatne i rodzinne, ponieważ została oparta wyłącznie na niekorzystnym uprzedzeniu do jego orientacji seksualnej. Skarżył również, że nie został wezwany na rozprawę wyznaczoną przed Radą Stanu.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Trybunał ustalił, że władze krajowe były uprawnione do uznania, że prawo do adopcji, na które powoływał się skarżący, było ograniczone przez interesy dziecka zakwalifikowanego do adopcji, bez względu na słuszne aspiracje skarżącego i bez podważania jego osobistych wyborów. Trybunał stwierdził następnie, że doszło do **naruszenia Artykułu 6** (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji z powodu odmowy skarżącemu rzetelnej rozprawy w dotyczącym go postępowaniu kontradyktoryjnym.

[Wagner i J.M.W.L. przeciwko Luksemburgowi](#)

28 czerwca 2007 r.

Sprawa dotyczyła powództwa cywilnego dążącego do uznania i stwierdzenia wykonalności w Luksemburgu orzeczenia w sprawie adopcji, która miała miejsce w Peru. Sądy w Luksemburgu oddaliły pozew, ponieważ kodeks cywilny nie przewidywał możliwości dokonania pełnej adopcji

przez samotną kobietę.

Trybunał uznał, w szczególności, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ponieważ sądy w Luksemburgu nie wzięły pod uwagę więzi rodzinnych powstałych w drodze pełnego przysposobienia dopuszczalnego w Peru oraz **naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8**, ponieważ dziecko (i w konsekwencji jego matka) było systematycznie krzywdzone ze względu na dotyczący go status dziecka adoptowanego przez niezamężną matkę narodowości luksemburskiej, którego więzi rodzinne stworzone na podstawie zagranicznego orzeczenia nie zostały uznane w Luksemburgu.

E.B. przeciwko Francji (skarga nr 43546/02)

22 stycznia 2008 r. (Wielka Izba)

Skarżąca zarzucała, że na każdym etapie procedury wnioskowania o pozwolenie na przeprowadzenie adopcji była dyskryminowana z powodu orientacji seksualnej oraz ingerowano w jej prawo do poszanowania życia prywatnego.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Krajowe organy administracyjne, a następnie sądy rozpatrujące odwołanie skarżącej, oparły swoje decyzje w przedmiocie odrzucenia wniosku o pozwolenie na adopcję w dużej mierze na braku męskiego wzorca w ognisku domowym skarżącej, co nie było zasadne. Ponadto, wpływ orientacji seksualnej skarżącej na ocenę jej wniosku był nie tylko podniesiony, ale zasadniczo wpłynął na ostateczną decyzję.

Moretti i Benedetti przeciwko Włochom

27 kwietnia 2010 roku

Skarżący byli małżeństwem. W maju 2004 roku sąd zdecydował o powierzeniu dziecka tymczasowo pod ich opiekę. Następnie starali się adoptować dziecko, ale w grudniu 2005 roku wybrano dla niego inną rodzinę. Skarżący zarzucili, że niewłaściwie zastosowano przepisy prawa materialnego i procesowego w odniesieniu do ich wniosku o adopcję.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Do Trybunału nie należało zastępowanie własnym postępowaniem decyzji sądów krajowych, które działały w dobrej wierze podejmując środki w celu zapewnienia dobra dziecka. Jednakże uchybienia stwierdzone w przedmiotowym postępowaniu miały bezpośredni wpływ na prawo skarżących do życia rodzinnego, a władze nie zapewniły skutecznego poszanowania tego prawa. Niestety wniosek o adopcję wniesiony przez skarżących nie został zbadany przed oddaniem dziecka do adopcji i został oddalony bez podania powodów.

Schwizaebel przeciwko Szwajcarii

10 czerwca 2010 r.

Skarżąca podniosła, że władze szwajcarskie odmówiły adopcji z powodu jej wieku (47 i pół roku w chwili wniesienia ostatniej skargi). Twierdziła, między innymi, że padła ofiarą dyskryminacji w porównaniu do innych kobiet w tym samym wieku, które w obecnych czasach są w stanie urodzić własne dzieci.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że różnica w traktowaniu skarżącej nie stanowiła dyskryminacji. Trybunał zauważył w szczególności, że władze szwajcarskie podjęły swoje decyzje w ramach postępowania spornego, pozwalając skarżącej na przedstawienie własnych argumentów, które zostały należycie wzięte pod uwagę przez wspomniane organy. Rozpatrzyły one następnie nie tylko dobro dziecka przeznaczonego do adopcji, ale również dziecka już adoptowanego. Ponadto, kryterium różnicy wieku między osobą dokonującą adopcji oraz dzieckiem zostało zastosowane przez Sąd Federalny w sposób elastyczny i z uwzględnieniem okoliczności sprawy. Wreszcie, pozostałe argumenty przedstawione na poparcie decyzji, tj. nie dotyczące kwestii wieku, były nieuzasadnione lub arbitralne.

Negrepontis-Giannisis przeciwko Grecji

3 maja 2011 r.

Sprawa dotyczyła odmowy uznania przez władze greckie postanowienia o pełnej adopcji wydanego w Stanach Zjednoczonych, zezwalającego zakonnikowi na przysposobienie jego bratanka (skarżący).

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że odmowa uznania wniosku o adopcję w Grecji nie była uzasadniona pilną potrzebą społeczną i nie była proporcjonalna względem realizowanego celu. Trybunał stwierdził następnie, że doszło do **łącznego naruszenia Artykułów 8 i 14** (zakaz dyskryminacji), uznając, że różnica w traktowaniu skarżącego, jako dziecka adoptowanego, w porównaniu do dziecka biologicznego, stanowiła dyskryminację, ponieważ nie miała obiektywnego i racjonalnego uzasadnienia. Trybunał stwierdził wreszcie **naruszenie Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji, w szczególności ze względu na uzasadnienie, na które powołał się grecki sąd kasacyjny odmawiając uznania adopcji, a także **naruszenie Artykułu 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** do Konwencji, ponieważ decyzja sądów greckich pozbawiła skarżącego statusu spadkobiercy.

Gas i Dubois przeciwko Francji

15 marca 2012 r.

Sprawa dotyczyła dwóch kobiet pozostających w nieformalnym związku, z których jednej odmówiono wydania postanowienia o przysposobieniu prostym dziecka drugiej kobiety.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał nie stwierdził istnienia różnicy w traktowaniu w oparciu o orientację seksualną skarżących, jako że parom heteroseksualnym, które zawarły umowę o związku partnerskim podobnie odmawiano wydania postanowień o przysposobieniu prostym.

Harroudi przeciwko Francji

4 października 2012 r.

Sprawa dotyczyła odmowy wydania obywatelce Francji decyzji zezwalającej na adopcję algierskiej dziewczynki znajdującej się już pod jej opieką w znanej z islamskiego prawa formie instytucji "kafala"¹.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał uznał, że osiągnięto równowagę między interesem publicznym i interesem skarżącej. Władze starały się podjąć decyzję, z należytych poszanowaniem pluralizmu kulturowego, wpierania integracji dzieci w drodze "kafala" bez natychmiastowego zrywania ich więzów z krajami pochodzenia.

X i inni przeciwko Austrii (nr 19010/07)

19 lutego 2013 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła złożonej przez dwie kobiety, żyjące w stabilnym związku homoseksualnym, skargi na wydaną przez austriacki sąd odmowę przyznania jednej z partnerek prawa do adopcji syna drugiej partnerki bez zerwania więzów prawnych łączących matkę z dzieckiem. Skarżący podnosili, że nie ma racjonalnego i obiektywnego uzasadnienia, które pozwala na adopcję dziecka przez drugiego partnera w parach heteroseksualnych, pozostających w związku małżeńskim lub partnerskim i równocześnie zakazywania adopcji dziecka drugiego partnera w przypadku par homoseksualnych.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji ze względu na różnicę w traktowaniu skarżących względem par heteroseksualnych nie pozostających w związku małżeńskim, w których jeden z partnerów chciał adoptować dziecko drugiego partnera. Trybunał stwierdził również, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14 w związku z**

¹ W prawie islamskim adopcja, która tworzy więzi rodzinne porównywalne do tych tworzonych przez biologiczne pokrewieństwo, jest zabroniona. Zamiast tego prawo islamskie przewiduje formę opieki zwaną „kafala”. W państwach muzułmańskich, z wyjątkiem Turcji, Indonezji i Tunezji, kafala jest definiowana jako dobrowolne zobowiązanie do zapewnienia dziecku opieki i zadbania o jego dobro i edukację.

Artykułem 8, gdy porównano sytuację skarżących do sytuacji małżeństwa, w którym jedno z małżonków chciało przysposobić dziecko drugiego małżonka. Trybunał uznał w szczególności, że różnica w traktowaniu między skarżącymi, a niemałżeńską, heteroseksualną parą, w której jeden z partnerów chciał adoptować dziecko drugiego, została oparta na orientacji seksualnej pierwszego i trzeciego skarżącego. Nie przedstawiono dowodów przekonujących co do konieczności takiego różnicowania w celu ochrony rodziny lub ochrony interesów dziecka. Równocześnie Trybunał podkreślił, że Konwencja nie zobowiązuje Państw do rozszerzenia na pary niemałżeńskie prawa do adopcji dziecka przez jednego z partnerów bez utraty praw przez rodzica dziecka. Ponadto, sprawę tę należy odróżnić od sprawy *Gas i Dubois przeciwko Francji* (patrz wyżej), w której Trybunał uznał, że nie doszło do traktowania odmiennego z uwagi na orientację seksualną między parą heteroseksualną nie pozostającą w związku małżeńskim a homoseksualną, ponieważ zgodnie z francuskim prawem ten rodzaj adopcji nie był dostępny dla żadnych związków.

Aaeveevv przeciwko Rosii²

18 kwietnia 2013 r.

Sprawa dotyczyła skargi wniesionej przez małżeństwo dotyczącej odebrania dwojga adoptowanych dzieci oraz unieważnienia adopcji po wypadku, w którym ich syn został ranny w wyniku pożaru domu i trafił do szpitala.

Trybunał stwierdził pięć przypadków naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w formie: decyzji o unieważnieniu adopcji dzieci skarżących; niemożności dokonania kontroli stanowiska władz odnośnie dostępu skarżących do ich dzieci między 31 marca 2009 r. a 3 czerwca 2010 r.; działania władz szpitala, w którym leczony był ich adoptowany syn; zaniechanie zbadania przez władze rosyjskie nieuprawnionego ujawnienia poufnych informacji na temat faktu adoptowania przez skarżących syna; oraz niepowodzenia sądów rosyjskich w ochronie prawa do dobrego imienia drugiego skarżącego w postępowaniu o zniesławienie prowadzonym przeciwko wydawnictwu. Trybunał stwierdził również, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** Konwencji w przypadku pierwotnego odebrania skarżącym ich adoptowanych dzieci.

Chbihi Loudoudi i inni przeciwko Belgii

16 grudnia 2014 r.

Sprawa dotyczyła wszczętej w Belgii procedury adoptowania przez skarżących ich marokańskiej siostrzenicy, która została powierzona ich opiece w drodze "kafali"³. Skarżący zarzucali władzom belgijskim w szczególności decyzję dotyczącą odmowy uznania umowy o kafali i zatwierdzenia adopcji ich siostrzenicy, ze szkodą dla dobra dziecka oraz skutkującą niepewnym statusem w zakresie prawa pobytu.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie domowy zezwolenia adopcji oraz **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) w odniesieniu do statusu pobytu dziecka. Trybunał stwierdził w szczególności, że brak zgody na adopcję został oparty na przepisach, które dążyły do zapewnienia, zgodnie z Konwencją haską z 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, tego, że adopcje międzynarodowe mają miejsce w celu zabezpieczenia dobra dziecka oraz poszanowania jego życia prywatnego i rodzinnego, oraz że władze Belgii mogły legalnie uznać, iż odmowa brała pod uwagę dobro dziecka poprzez zapewnienie utrzymania relacji rodzic-dziecko zarówno w Maroku, jak i w Belgii (tj. prawnej relacji rodzic-dziecko z rodzicami biologicznymi). Ponadto, podkreślając, że Konwencja nie gwarantuje prawa do określonego statusu pobytu, Trybunał zauważył, że jedyną faktyczną przeszkodą napotkaną przez dziewczynkę była po jej stronie niezdolność do wzięcia udziału w wycieczce szkolnej. Trudność ta, spowodowana brakiem zezwolenia na pobyt między majem 2010 r. i lutym 2011 r. nie wystarczyła do zobowiązania Belgii do wydania dziecku nieograniczonego prawa pobytu w celu ochrony jego życia prywatnego.

² W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

³ Zob. przypis 1 powyżej

Goziim przeciwko Turcji

15 stycznia 2015 r.

Sprawa dotyczyła odmowy, na wniosek skarżącej, aby jej imię i nazwisko - jako samotnej adopcyjnej matki - wpisać do dokumentów osobistych jej adoptowanego syna w miejscu imienia i nazwiska biologicznej matki dziecka. Skarżąca zarzucała w szczególności, że przepisy prawa cywilnego mające zastosowanie w przedmiotowym okresie, naruszyły jej prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że ochrona cywilnoprawna przewidziana w przedmiotowym okresie była niewystarczająca w zakresie zobowiązań Turcji wynikających z Artykułu 8. Trybunał zauważył w szczególności, że w tureckim prawie cywilnym dotyczącym adopcji przez samotnych rodziców istniała luka, ponieważ w czasie wniesienia przez skarżącą wniosku brak było przepisów regulujących uznanie nazwiska adopcyjnego rodzica w miejsce nazwiska rodzica biologicznego. Pozostawiło to skarżącą w poczuciu niepokojącej niepewności w odniesieniu do jej prywatnego i rodzinnego życia z synem.

A.H. i Inni przeciwko Rosji (nr 6033/13 i 22 inne skargi)⁴

17 stycznia 2017 roku

Wnioski te zostały złożone przez 45 obywateli USA: zarówno we własnym imieniu, jak i w imieniu 27 rosyjskich dzieci. Pod koniec 2012 r. amerykańscy wnioskodawcy byli na końcowym etapie procedur adopcyjnych dzieci, z których wiele wymagało specjalistycznej opieki medycznej. Jednakże, po uchwaleniu rosyjskiej ustawy zakazującej adopcji Rosjan przez obywateli USA⁵, wszystkie te procedury zostały nagle wstrzymane. Skarżący twierdzili, że ponieważ postępowanie toczyło się na późnym etapie, między dorosłymi a dziećmi wytworzyła się już więź. Skarżący zarzucili, że zakaz naruszył ich prawo do życia rodzinnego, był dyskryminujący i stanowił złe traktowanie dzieci (ponieważ uniemożliwiał im korzystanie ze specjalistycznej opieki medycznej w USA).

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, stwierdzając, że zakaz adopcji bezprawnie dyskryminował przyszłych rodziców⁶. W szczególności dlatego, że uniemożliwiał on adopcję rosyjskich dzieci przez amerykańskich skarżących wyłącznie ze względu na narodowość przyszłych rodziców; oraz dlatego, że taki zakaz był nieproporcjonalny do deklarowanych celów rządu rosyjskiego, biorąc pod uwagę, że działał wstecz, był bezkrytyczny i był stosowany niezależnie od statusu postępowania lub indywidualnych okoliczności. Trybunał uznał jednak za **niedopuszczalny** zarzut skarżących, że zakaz spowodował złe traktowanie dzieci, ponieważ stwierdził, że otrzymały one odpowiednią opiekę medyczną w Rosji.

O.L.G. przeciwko Francji

5 czerwca 2018 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Skarżący w tej sprawie skarżył się na odrzucenie wniosku wizowego w celu sprowadzenia do Francji dziecka, które adoptował na Wybrzeżu Kości Słoniowej, co uniemożliwiło mu zamieszkanie z nim na terytorium Francji.

Trybunał stwierdził, że skarżący nie wyczerpał wszystkich krajowych środków odwoławczych, a zatem skarga była **niedopuszczalna**. Trybunał zauważył w szczególności, że postępowanie dotyczące odwołania skarżącego w celu uchylecia decyzji o odmowie wydania wizy toczyło się przed sądem administracyjnym. Zauważył również, że skarżący powinien był odwołać się do Conseil d'État od decyzji z grudnia 2016 r. odrzucającej jego pilny wniosek o ochronę podstawowej wolności w celu uzyskania tymczasowego dokumentu podróży dla dziecka. Wreszcie Trybunał zauważył, że wszystkie inne pilne wnioski złożone przez skarżącego dotyczyły

⁴ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Europejskiej konwencji praw człowieka („Konwencja”).

⁵ Ustawa federalna nr 272-FZ, znana również jako „ustawa antymagnitowska” lub „ustawa Dimy Jakowlewa”.

⁶ Jedna skarga została jednak odrzucona przez Trybunał, ponieważ skarżący wycofali swoje skargi. Trybunał uznał również za niedopuszczalną część jednej ze skarg, ponieważ została ona złożona w imieniu wcześniej adoptowanej córki dwóch skarżących z USA. Wynika to z faktu, że córka nie była stroną postępowania adopcyjnego, a zatem nie mogła twierdzić, że jest ofiarą domniemych naruszeń Konwencji.

wstrzymania wykonania decyzji o odmowie wydania wizy i ponownego rozpatrzenia jego wniosku, a nie wydania tymczasowego dokumentu podróży. Te środki odwoławcze nie były wystarczające do zadośćuczynienia zarzucanemu naruszeniu Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Poufność danych urodzenia

Odievre przeciwko Francji

13 lutego 2003 r. (Wielka Izba)

Skarżąca została pozostawiona przez swoją biologiczną matkę po urodzeniu i oddana pod opiekę placówki ochrony zdrowia i opieki społecznej. Matka wniosła o zatajenie swoich danych przed skarżącą, która została umieszczona pod opieką państwa i następnie adoptowana. Skarżąca próbowała następnie pozyskać informacje na temat swoich biologicznych rodziców i braci. Jej wniosek został odrzucony, ponieważ została urodzona w ramach specjalnej procedury, która pozwoliła matkom zachować anonimowość. Skarżąca podnosiła zarzut braku możliwości uzyskania informacji pozwalających zidentyfikować jej biologiczną rodzinę, oraz stwierdziła, że jest to dla niej bardzo krzywdzące, ponieważ pozbawia ją szansy na odtworzenie historii własnego życia. Stwierdziła następnie, że francuskie przepisy dotyczące poufności informacji na temat urodzeń stanowiły dyskryminację ze względu na urodzenie.

Trybunał uznał, że narodziny, a szczególnie okoliczności, w jakich urodziło się dziecko, stanowią część prywatnego życia dziecka, oraz osoby dorosłej, i są gwarantowane przez Artykuł 8 Konwencji. W przedmiotowej sprawie Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego), zauważając w szczególności, że skarżąca otrzymała dostęp do pewnych informacji, które bez identyfikacji swojej matki i rodziny biologicznej, pozwoliły na odtworzenie części własnej historii, przy jednoczesnej ochronie interesu osób trzecich. Ponadto, najnowsze przepisy uchwalone w 2002 r. pozwoliły na uchylenie poufności i utworzenie specjalnego organu w celu ułatwienia wyszukiwania informacji na temat pochodzenia biologicznego. Skarżąca mogła teraz skorzystać z tych przepisów i żądać ujawnienia tożsamości matki, z zastrzeżeniem wyrażenia przez nią zgody w celu zapewnienia, że potrzeba ochrony po stronie matki oraz uzasadniony wniosek skarżącej są równoważone. Tym samym, przepisy francuskie starały się zachować równowagę i zapewnić wystarczające proporcje między sprzecznymi interesami. Trybunał uznał następnie, że nie doszło do naruszenia Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) w połączeniu z Artykułem 8 Konwencji, stwierdzając, że skarżąca nie była dyskryminowana ze względu na pochodzenie, ponieważ stworzyła więzy z rodzicami adopcyjnymi, przyszły interes majątkowy i spadkowy, a ponadto nie mogła twierdzić, że relacja jej oraz matki była porównywalna do dzieci, które posiadają więzy rodzicielskie ze swoimi biologicznymi matkami.

Godelli przeciwko Włochom

25 września 2012 r.

Sprawa dotyczyła poufności informacji dotyczących narodzin dziecka oraz braku możliwości uzyskania nieidentyfikujących informacji na temat własnej biologicznej rodziny przez osobę porzuconą przez matkę. Skarżąca utrzymywała, że odniosła poważną szkodę w wyniku nieznanego pochodzenia, a także niemożności prześledzenia swojego pochodzenia przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony interesów stron trzecich.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego) Konwencji, zważywszy na fakt, że nie została osiągnięta równowaga między przedmiotowymi interesami, ponieważ włoskie prawodawstwo - w przypadkach, gdy matka postanowiła nie ujawniać swojej tożsamości - nie pozwalało dziecku, które nie zostało formalnie uznane po narodzinach i trafiło następnie do adopcji, wnioskować o informacje nieidentyfikujące odnośnie swojego pochodzenia lub przedstawienie, za jej zgodą, tożsamości matki biologicznej.

Zniknięcie noworodka będącego pod opieką szpitala

Zorica Jovanović przeciwko Serbii

26 marca 2013 r.

Sprawa dotyczyła domniemanej śmierci, w 1983, w państwowym szpitalu, zdrowego noworodka, dziecka skarżącej. Skarżącej nie pozwolono zobaczyć ciała dziecka stąd podejrzewała, że jej syn może wciąż żyć, ale został bezprawnie przekazany do adopcji.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, że - choć procedury szpitalne dotyczące śmierci noworodków zostały poprawione oraz sporządzone zostały raporty parlamentarne dotyczące zbadania zaginięć dzieci - ostatecznie nic nie zostało zrobione w celu zaradzeniu gehennie którą przeszli rodzice, w tym skarżąca, w przeszłości. W związku z tym Trybunał stwierdził, że skarżąca padła ofiarą ciągłego naruszenia prawa do poszanowania jej życia rodzinnego w związku z ustawicznym brakiem podania przez Serbię wiarygodnych informacji odnośnie tego, co stało się z jej synem. Zważywszy na znaczną liczbę potencjalnych skarżących, Trybunał orzekł również zgodnie z **Artykułem 46** (moc obowiązująca i wykonywanie wyroków) Konwencji, że Serbia musiała podjąć działania w celu zapewnienia wiarygodnych odpowiedzi odnośnie losów każdego zaginionego dziecka oraz zapewnienia rodzicom właściwego zadośćuczynienia.

Zob. również: Zoran Stojanović i inni przeciwko Serbii, decyzja (Komitet - skreślenie) z dnia 3 grudnia 2020 r.; M.J. przeciwko Serbii (nr 3567/09), decyzja (Komitet - skreślenie) z dnia 3 grudnia 2020 r.; S.R. przeciwko Serbii (nr 8184/07), decyzja (Komitet - skreślenie) z dnia 3 grudnia 2020 r.

Pokrewieństwo

Marckx przeciwko Belgii

13 czerwca 1979 r.

Niezamężna Belgijka skarżyła się, że jej i jej córce odmówiono prawa przyznanego zamężnym matkom i ich dzieciom: między innymi musiała uznać dziecko (lub wszcząć postępowanie) w celu ustalenia rodzicielstwa (zamężne matki mogły posłużyć się aktami urodzenia). Uznanie ograniczyło możliwość dziedziczenia jej mienia przez dziecko i nie stworzyło więzów prawnych między rodziną matki, jej babcią i ciotką. Tylko poprzez zamążpójście i następnie adopcję własnej córki (lub przejście procedury legitymizacji) osiągnęłaby pewność co do posiadania przez córkę takich samych praw jak dzieci małżeńskie.

Trybunał uznał w szczególności, że w odniesieniu do obu skarżących doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji oraz, oddzielnie, **naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji **w związku z Artykułem 8**, dotyczącego ustanowienia relacji matka-dziecko w przypadku drugiej skarżącej, braku więzi prawnej z rodziną matki oraz jej prawem do dziedziczenia, a także swobodą matki do rozporządzania swoim majątkiem. W momencie wydawania orzeczenia w belgijskim parlamencie trwały prace nad projektem ustawy usuwającej różnice w traktowaniu dzieci par pozostających i niepozostających w związku małżeńskim.

Rasmussen przeciwko Danii

28 listopada 1984 r.

Sprawa dotyczyła skarżącego, któremu uniemożliwiono wniesienie powództwa o unieważnienie ojcostwa dziecka, po jego separacji z żoną, z powodu ustawy z 1960 r., która wyznaczała odpowiedni termin na uprawnienie ojca do zakwestionowania ojcostwa dziecka urodzonego w związku małżeńskim, zaś matce pozwalała na zakwestionowanie ojcostwa dziecka w dowolnym momencie.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 6** (prawo do rzetelnego procesu) **oraz Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że ustanowiona różnica w traktowaniu między ojcem i matką została oparta na przekonaniu, że terminy kwestionowania

pokrewieństwa były mniej istotne w przypadku matek, niż ojców, ponieważ interes matki zazwyczaj zbiegał się z interesem dziecka, jako że to kobietom przyznawano opiekę nad dzieckiem w większości przypadków rozwodów lub separacji. Obowiązujące przepisy zostały zmienione przez parlament duński w 1982 r., ponieważ uznał on, że sposób myślenia leżący u podstaw ustawy z 1960 r. nie był już zgodny z etapem rozwoju społeczeństwa; nie można stąd wnioskować, że sposób w który sytuacja została oceniona dwadzieścia dwa lata wcześniej był nieprawidłowy.

Kroon i inni przeciwko Holandii

27 października 1994 r.

Sprawa dotyczyła odmowy uznania przez władze partnera skarżącej jako ojca jej dziecka. Skarżąca przez wiele lat nie miała kontaktu ze swoim mężem, ale jej rozwód doszedł do skutku dopiero rok po urodzeniu syna, więc dziecko zostało zarejestrowane jako syn męża skarżącej.

Trybunał uznał, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, wskazując, że pojęcie "więzi rodzinnych" nie ograniczało się tylko do relacji opartych na małżeństwie, ale może również obejmować inne "więzi rodzinne". W przypadku gdy ustalono istnienie więzi rodzinnej z dzieckiem, Państwo musi działać w sposób obliczony na umożliwienie rozwoju tej więzi i muszą zostać ustanowione gwarancje prawne, które umożliwią integrację dziecka w rodzinie od momentu jego urodzenia lub najszybciej jak to możliwe po tym fakcie.

X, Y i Z przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 21830/93)

22 kwietnia 1997 r.

Pierwszy skarżący, X, osoba transseksualna, żyła w stabilnym związku z drugą skarżącą, Y - kobietą. Trzeci skarżący, Z, urodzony przez Z w wyniku sztucznego zapłodnienia przez dawcę. Skarżący podnieśli, że X nie został uznany jako ojciec Z, a ich sytuacja stanowiła dyskryminację. Trybunał, uznając, że więzi rodzinne *de facto* łączyły trójkę skarżących, stwierdził iż Artykuł 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji miał w tym przypadku zastosowanie.

Trybunał stwierdził następnie, że w omawianym przypadku **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** Konwencji: biorąc pod uwagę, że transseksualizm dotyczy skomplikowanych treści natury naukowej, prawnej, moralnej i społecznej, w odniesieniu do których nie było między Układającymi się Państwami generalnie wspólnego podejścia, Trybunał był zdania, że Artykuł 8 nie może, w tym kontekście sytuacyjnym, być wykorzystany do implikowania zobowiązania po stronie pozwanego Państwa do formalnego uznania za ojca osoby niebędącej biologicznym ojcem dziecka. Z uwagi na powyższe, fakt iż przepisy obowiązujące w Wielkiej Brytanii nie umożliwiają szczególnego prawnego uznania relacji między X i Z nie stanowi braku poszanowania życia rodzinnego w rozumieniu tego przepisu.

Mikulić przeciwko Chorwacji

7 lutego 2002 r.

Sprawa dotyczyła nieślubnego dziecka, które - wraz ze swoją matką - skierowało pozew o ustalenie ojcostwa. Skarżąca podnosiła, że chorwackie prawo nie zobowiązuje mężczyzn wobec których skierowane zostały pozwy o ustalenie ojcostwa do wypełniania sądowych nakazów przeprowadzenia testów DNA, a brak decyzji sądów krajowych odnośnie złożonego pozwu o ustalenie ojcostwa pozostawił ją w niepewności co do osobistej tożsamości. Skarżyła się również na długość postępowania oraz brak skutecznych środków prawnych pozwalających przyspieszyć procedurę.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że - podczas rozpatrywania wniosku o ustalenie ojcostwa - sądy były zobowiązane uwzględnić podstawową zasadę dobra dziecka. W przedmiotowej sprawie Trybunał uznał, że dostępna procedura nie wprowadzała równowagi między prawem skarżącej do niezwłocznej eliminacji niepewności co do własnej tożsamości oraz prawem jej rzekomego ojca do niepoddawania się testom DNA. W związku z tym nieskuteczność sądów pozostawiła skarżącą w stanie długotrwałej niepewności co do własnej tożsamości. Trybunał uznał ponadto, że doszło do **naruszenia Artykułu 6 §1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego w rozsądnym czasie) oraz naruszenia **Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji.

Mizzi przeciwko Malcie

12 stycznia 2006 r.

W 1966 roku żona skarżącego zaszła w ciążę. W następnym roku para się rozeszła. Skarżący, zgodnie z maltańskim prawem, został automatycznie uznany za ojca urodzonego w międzyczasie dziecka i został zarejestrowany jako jego ojciec biologiczny. Po przeprowadzeniu testu DNA, który zdaniem skarżącego wykazał, że nie był on ojcem dziecka, bezskutecznie próbował wnieść powództwo cywilne o unieważnienie uznania ojcostwa dziecka. Skarżący podnosił, że odmówiono mu dostępu do sądu, oraz że niezaprzeczalne domniemanie ojcostwa zastosowane w jego przypadku stanowiło nieproporcjonalną ingerencję w jego prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Skarżył się również, że padł ofiarą dyskryminacji, ponieważ innych stron zainteresowanych ustaleniem ojcostwa w tej sprawie nie poddano takim samym rygorystycznym warunkom i terminom.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 6§ 1** (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji, uznając, że praktyczna niemożność zaprzeczenia przez skarżącego ojcostwa dziecka od dnia jego narodzin po dzień dzisiejszy, stanowiła - w istocie - naruszenie jego prawa do sądu. Trybunał stwierdził również, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, biorąc pod uwagę, że nie osiągnięto sprawiedliwej równowagi pomiędzy ogólnym interesem ochrony prawnej pewności relacji rodzinnych oraz prawa skarżącego do kontroli domniemania jego ojcostwa na podstawie dowodów biologicznych. Wreszcie, Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułami 6 i 8** Konwencji: odnotowując, że podczas wnoszenia powództwa o unieważnienie uznania ojcostwa objęto skarżącego terminami, które nie miały zastosowania wobec innych zainteresowanych stron. Trybunał stwierdził, że sztywne trzymanie się terminów oraz odmowa umożliwienia zastosowania wyjątku przez maltański Trybunał Konstytucyjny pozbawiła skarżącego możliwości wykonywania prawa gwarantowanego mu przez Artykuły 6 i 8, z których korzystały inne zainteresowane strony.

Chavdarov przeciwko Bułgarii

21 listopada 2010 r.

Sprawa dotyczyła braku możliwości uznania przez skarżącego ojcostwa trzech dzieci urodzonych w związku z mężatką, w czasie kiedy mieszkali razem.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie domowy zezwolenia adopcji oraz nie doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) uznając, że równowaga pomiędzy interesem społeczeństwa a zainteresowanych osób nie została naruszona w tym przypadku. Trybunał uznał, że władze nie były odpowiedzialne za zaniechanie skarżącego w zakresie korzystania z możliwości przewidzianych prawem krajowym w celu ustalenia ojcostwa swoich dzieci lub pokonania praktycznych niedogodności jakie stwarza brak takiej więzi. Poszanowanie uzasadnionych interesów dzieci również zostało zabezpieczone przez ustawodawstwo krajowe.

Krušković przeciwko Chorwacji

21 czerwca 2011 r.

Skarżący zarzucił, że odmówiono mu prawa rejestracji jako ojca swojego biologicznego dziecka, pozamałżeńskiego. Ponieważ cierpiał na zaburzenia osobowości w wyniku długotrwałego nadużywania narkotyków, został pozbawiony zdolności do czynności prawnych, na zalecenie psychiatry.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że poprzez ignorowanie twierdzeń skarżącego odnośnie biologicznego ojcostwa dziecka, Państwo chorwackie nie dopełniło swojego pozytywnego obowiązku zagwarantowania prawa skarżącego do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Trybunał zaobserwował w szczególności, że podczas dwóch i pół roku pomiędzy chwilą złożenia oświadczenia w rejestrze oraz wniesieniem powództwa przed sądami krajowymi w celu ustalenia ojcostwa, znalazł się on poza prawem; jego roszczenie było ignorowane bez żadnego wyraźnego powodu.

Trybunał nie mógł tego zaakceptować, gdyż leżało w najlepszym interesie ojca, który miał żywotny interes w ustaleniu biologicznej prawdy na temat istotnego aspektu swojego życia

prywatnego oraz w interesie dziecka do bycia poinformowanym o własnej tożsamości.

Ahrens przeciwko Niemcom oraz Kautzor przeciwko Niemcom

21 marca 2012 r.

Sprawy te dotyczyły odmowy sądów niemieckich na pozwolenie dwóm mężczyznom odpowiednio do kwestionowania ojcostwa innego mężczyzny względem biologicznej córki pierwszego skarżącego, w pierwszej sprawie, oraz domniemanej biologicznej córki drugiego skarżącego, w drugiej.

W obu sprawach Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał uznał, że decyzje sądów niemieckich, które odrzuciły żądania skarżących w zakresie prawnego ustalenia ojcostwa legalnie ingerowały w ich prawo do poszanowania życia prywatnego. Jednocześnie, Trybunał stwierdził, że decyzje te nie stanowiły ingerencji w ich życie rodzinne w myśl Artykułu 8 Konwencji, ponieważ między skarżącymi i ich poszczególnymi dziećmi nigdy nie istniały żadne bliskie relacje osobiste. Trybunał uznał ponadto, że **nie doszło do naruszenia art. 8 Konwencji w połączeniu z art. 14 Konwencji** (zakaz dyskryminacji) stwierdzając, że decyzja nadania pierwszeństwa istniejącej relacji rodzinnej między dzieckiem, a jego prawnymi rodzicami przed relacją z jej biologicznym ojcem leżała, w zakresie, w jakim dotyczyło to statusu prawnego, w obrębie marginesu swobody decyzji Państwa.

Ostace przeciwko Rumunii

25 lutego 2014 r.

Sprawa dotyczyła niemożności uzyskania przez skarżącego zmiany orzeczenia ustanawiającego jego ojcostwo względem dziecka, mimo wyników pozasądowego dowodu potwierdzającego stan przeciwny. Wniosek został odrzucony na podstawie tego, że przedmiotowy dokument nie istniał w momencie wszczęcia postępowania.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zaobserwował w szczególności, że zgodnie z obowiązującym prawem krajowym skarżący nie miał możliwości zakwestionowania sądowego orzeczenia jego ojcostwa. Wprawdzie Trybunał był gotów uznać, że brak możliwości zakwestionowania orzeczenia może być wytłumaczony przez uzasadniony interes leżący w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego i stabilności stosunków rodzinnych w celu ochrony interesów dziecka, Trybunał jest jednak zdania, że poprzez uznanie wniosku o wznowienie postępowania za niedopuszczalny, choć strony opowiadały się za ustaleniem prawdy dotyczącej pochodzenia dziecka, władzom nie udało się zachować sprawiedliwej równowagi między przedmiotowymi interesami.

Menesson i inni przeciwko Francji oraz Labassee przeciwko Francji

26 czerwca 2014 r.

Sprawy te dotyczyły mającej miejsce we Francji odmowy uznania prawnej, legalnie ustanowionej w Stanach Zjednoczonych relacji rodzic-dziecko, między dzieckiem urodzonym w drodze macierzyństwa zastępczego a parami, które skorzystały z takiej możliwości. Skarżący podnosili w szczególności fakt, że nie byli w stanie uzyskać we Francji uznania relacji rodzic-dziecko, która została prawnie ustanowiona za granicą, co odbyło się z pokrzywdzeniem dla dobra dziecka.

W obu przypadkach Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie prawa do poszanowania życia rodzinnego skarżących. Trybunał następnie uznał w obu sprawach, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** w zakresie prawa dziecka do poszanowania jego życia prywatnego. Trybunał wskazał, że władze Francji, pomimo świadomości, że dzieci zostały uznane w Stanach Zjednoczonych za dzieci małżonków Państwa Menesson oraz Państwa Labassee, odmówiły przyznania im tego statusu w świetle prawa francuskiego. Trybunał stwierdził, że sprzeczność ta zagrażała tożsamości dzieci we francuskim społeczeństwie. Trybunał zauważył następnie, że orzecznictwo całkowicie wykluczało ustanowienie stosunku prawnego między dziećmi urodzonymi za granicą w wyniku -zgodnego z prawem - traktowania macierzyństwa zastępczego oraz ich biologicznego ojca. Wykraczało to poza szeroki margines uznania pozostawiony Państwom w sferze decyzji odnoszących się do macierzyństwa zastępczego.

Zob. również: [Foulon i Bouvet przeciwko Francji](#), wyrok z dnia 21 lipca 2016 r.; [Laborie przeciwko Francji](#), wyrok z dnia 19 stycznia 2017 r.

D. i inni przeciwko Belgii (nr 29176/13)

8 lipca 2014 r. (decyzja - częściowo skreślona z listy spraw; częściowo niedopuszczalna)

Sprawa ta dotyczyła początkowej odmowy władz belgijskich upoważnienia na przybycie na jej terytorium dziecka, które zostało urodzone na Ukrainie, w drodze macierzyństwa zastępczego, dwojce skarżących, obywateli Belgii. Skarżący oparli swoją skargę w szczególności na Artykule 3 (zakaz nieludzkiego lub poniżającego traktowania) i 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Z uwagi na zmianę sytuacji od chwili złożenia skargi, a mianowicie przyznanie dokumentu wjazdowego dziecku oraz z powodu jego przybycia do Belgii, gdzie przebywa od tej pory razem ze skarżącymi, Trybunał uznał tą część sporu za rozwiązaną i wykreślił z listy skargę dotyczącą odmowy wydania dziecku dokumentów wjazdowych przez władze belgijskie. Trybunał uznał następnie pozostałą część skargi za niedopuszczalną. Choć odmowa władz, podtrzymywana dopóki skarżący nie przedłożyli wystarczającej ilości dowodów pozwalających na potwierdzenie pokrewieństwa z dzieckiem, spowodowała faktyczne oddzielenie dziecka od skarżących oraz stanowiła ingerencję w ich prawo do poszanowania życia rodzinnego, niemniej jednak Belgia działała w ramach szerokiego zakresu swobodnego uznania ("szeroki margines swobody decyzji") do decydowania o takich sprawach. Trybunał uznał również, że nie było powodu do stwierdzenia, że dziecko zostało poddane traktowaniu sprzecznemu z Artykułem 3 Konwencji w okresie jego rozłąki ze skarżącymi.

Mandet przeciwko Francji

14 stycznia 2016 roku

Sprawa dotyczyła uchylenia formalnego ustalenia ojcostwa dokonanego przez męża matki na wniosek biologicznego ojca dziecka. Skarżący - matka, jej mąż oraz dziecko - wnieśli skargę na uchylenie ustalenia ojcostwa i unieważnienie uznania dziecka. Twierdzili, że środki te są nieproporcjonalne, biorąc pod uwagę dobro dziecka, które ich zdaniem wymagało utrzymania prawnej relacji między rodzicem a dzieckiem ustalonej na kilka lat oraz zachowania jego stabilności emocjonalnej.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał podkreślił, że uzasadnienie decyzji francuskich sądów wykazało, iż dobro dziecka zostało należycie uwzględnione w postępowaniach. Przyjmując takie podejście uznano, że chociaż dziecko uważało, że mąż jego matki był jego ojcem, ważnym dla niego było poznanie prawdy o jego pochodzeniu. Decyzje te nie stanowiły nadmiernego faworyzowania dobra ojca biologicznego ponad dobro dziecka, ale utrzymywały, że dobro dziecka i ojca biologicznego częściowo się pokrywały. Należy również zauważyć, że po przyznaniu matce władzy rodzicielskiej orzeczenia sądów francuskich nie uniemożliwiły dziecku dalszego pozostawania członkiem rodziny Mandet zgodnie z jego życzeniem.

L.D. i P.K. przeciwko Bułgarii (nr 7949/11)

8 grudnia 2016 roku

Sprawa ta dotyczyła braku możliwości skarżących, którzy twierdzili, że są biologicznymi ojcami nieślubnych dzieci, do zakwestionowania ojcostwa dwóch innych mężczyzn i do ustalenia własnego ojcostwa.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził, że prawo do poszanowania życia prywatnego skarżących zostało naruszone z powodu braku możliwości do wykazania na podstawie prawa krajowego, że byli oni ojcami dzieci wyłącznie dlatego, że inni mężczyźni uznali dzieci za swoje, bez uwzględnienia szczególnych okoliczności każdego przypadku i sytuacji różnych osób (dziecka, matki, ojca z mocy prawa i mężczyzny twierdzącego, że jest biologicznym ojcem).

Mifsud przeciwko Malcie

29 stycznia 2019 r.

Skarżący - który zmarł pod koniec 2017 r., a skarga została wniesiona przez wdowę po nim - skarżył się, że sąd nakazał mu poddanie się testowi DNA w spornej sprawie dotyczącej ojcostwa.

Trybunał orzekł, że nie doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że sądy krajowe sprawiedliwie wyważyły prawa skarżącego i prawa kobiety, która próbowała ustalić, że był on jej ojcem. W szczególności sądy zbadały zastrzeżenia skarżącego dotyczące poddania się testowi w sądzie cywilnym pierwszej instancji oraz na dwóch poziomach jurysdykcji konstytucyjnej, ostatecznie orzekając na jego niekorzyść i nakazując przeprowadzenie procedury.

Opinia doradcza w sprawie uznania w prawie krajowym stosunku prawnego rodzic-dziecko między dzieckiem urodzonym w wyniku macierzyństwa zastępczego za granicą a zamierzoną matką, na wniosek francuskiego sądu kasacyjnego (wniosek nr P16-2018-001)

10 kwietnia 2019 r. (Wielka Izba)

Sprawa ta dotyczyła możliwości uznania w prawie krajowym stosunku prawnego rodzic-dziecko między dzieckiem urodzonym za granicą w wyniku macierzyństwa zastępczego i zamierzoną matką, oznaczoną w akcie urodzenia prawnie ustanowionym za granicą jako „matka prawna”, w sytuacji, gdy dziecko zostało poczęte przy użyciu komórek jajowych dawczyni będącej osobą trzecią i gdy stosunek prawny rodzic-dziecko z zamierzonym ojcem został uznany w prawie krajowym.

Trybunał uznał, że państwa nie są zobowiązane do rejestrowania danych zawartych w akcie urodzenia dziecka urodzonego w wyniku macierzyństwa zastępczego za granicą w celu ustanowienia stosunku prawnego rodzic-dziecko z zamierzoną matką, ponieważ adopcja może również służyć jako środek uznania tego stosunku.

Trybunał orzekł w szczególności, że w sytuacji, gdy dziecko urodziło się za granicą w drodze macierzyństwa zastępczego i zostało poczęte przy użyciu gamet zamierzonego ojca i dawcy będącego osobą trzecią oraz gdy stosunek prawny rodzic-dziecko z zamierzonym ojcem został uznany w prawie krajowym,

1. prawo dziecka do poszanowania życia prywatnego w rozumieniu art. 8 Konwencji wymaga, aby prawo krajowe przewidywało możliwość uznania stosunku prawnego rodzic-dziecko z zamierzoną matką, oznaczoną w akcie urodzenia sporządzonym za granicą jako „matka prawna”;
2. prawo dziecka do poszanowania życia prywatnego nie wymaga, aby takie uznanie przybrało formę wpisu do rejestru urodzeń, małżeństw i zgonów danych aktu urodzenia sporządzonego zgodnie z prawem za granicą; można zastosować inny środek, taki jak przysposobienie dziecka przez zamierzoną matkę.

C i E przeciwko Francji (nr 1462/18 i 17348/18)

19 listopada 2019 r. (decyzja Komitetu w sprawie dopuszczalności)

Sprawa dotyczyła odmowy wpisania przez władze francuskie do francuskiego rejestru urodzeń, małżeństw i zgonów pełnych danych zawartych w aktach urodzenia dzieci urodzonych za granicą w drodze macierzyństwa zastępczego i poczętych przy użyciu gamet zamierzonego ojca i dawcy będącego osobą trzecią, w zakresie, w jakim akty urodzenia wskazywały zamierzoną matkę jako matkę prawną.

Trybunał uznał obie skargi za **niedopuszczalne** jako oczywiście bezzasadne. Uznał w szczególności, że odmowa władz francuskich nie była nieproporcjonalna, ponieważ prawo krajowe przewidywało możliwość uznania relacji rodzic-dziecko między skarżącymi dziećmi a ich zamierzoną matką poprzez adopcję dziecka drugiego małżonka. Trybunał zauważył również, że średni czas oczekiwania na decyzję wynosił zaledwie 4,1 miesiąca w przypadku adopcji pełnej i 4,7 miesiąca w przypadku adopcji zwykłej.

D przeciwko Francji (nr 11288/18)

16 lipca 2020 r.

Sprawa ta dotyczyła odmowy wpisania do francuskiego rejestru urodzeń, małżeństw i zgonów danych zawartych w akcie urodzenia dziecka urodzonego za granicą w wyniku macierzyństwa zastępczego, w zakresie, w jakim akt ten wskazywał jako matkę zamierzoną matkę, która była również matką genetyczną dziecka. Dziecko, trzeci skarżący w sprawie, urodziło się w Ukrainie w 2012 roku. Jej akt urodzenia, wydany w Kijowie, wskazywał pierwszego skarżącego jako matkę, a drugiego skarżącego jako ojca, bez wzmianki o kobiecie, która urodziła dziecko. Dwoje pierwszych skarżących, mąż i żona, oraz dziecko skarżyli się na naruszenie prawa dziecka do

poszanowania życia prywatnego oraz dyskryminację ze względu na „urodzenie” w korzystaniu z tego prawa.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że odmawiając wpisania danych z ukraińskiego aktu urodzenia trzeciej skarżącej do francuskiego rejestru urodzeń w zakresie, w jakim wskazywał on pierwszą skarżącą jako matkę dziecka, Francja nie przekroczyła swojego marginesu oceny w okolicznościach niniejszej sprawy. Trybunał orzekł również, że nie doszło do naruszenia art. 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji w związku z art. 8, uznając, że różnica w traktowaniu, na którą skarżyli się skarżący, w odniesieniu do środków uznawania stosunku prawnego między takimi dziećmi a ich matką genetyczną, miała obiektywne i rozsądne uzasadnienie. W swoim wyroku Trybunał zauważył w szczególności, że wcześniej orzekł w kwestii prawnej relacji rodzic-dziecko między dzieckiem a jego zamierzonym ojcem, w przypadku gdy ten ostatni był ojcem biologicznym, w wyrokach w sprawach *Menesson i Labassee* (zob. powyżej). Zgodnie z jego orzecznictwem, istnienie powiązania genetycznego nie oznaczało, że prawo dziecka do poszanowania jego życia prywatnego wymagało, aby stosunek prawny z zamierzonym ojcem został ustalony konkretnie poprzez wpisanie danych do zagranicznego aktu urodzenia. Trybunał nie widział powodu w okolicznościach niniejszej sprawy, aby podjąć inną decyzję w sprawie uznania stosunku prawnego z zamierzoną matką, która była genetyczną matką dziecka. Sąd wskazał również na swoje ustalenie w opinii doradczej nr. P16-2018-001 (zob. powyżej), że adopcja wywołała podobne skutki jak rejestracja zagranicznych danych urodzenia, jeśli chodzi o uznanie stosunku prawnego między dzieckiem a zamierzoną matką.

Koychev przeciwko Bułgarii

13 października 2020 r.

Skarżący w tej sprawie twierdził, że jest biologicznym ojcem dziecka urodzonego poza małżeństwem i skarżył się na fakt, że jego działania mające na celu uznanie jego ojcostwa zostały odrzucone na tej podstawie, że dziecko zostało uznane przez innego mężczyznę, nowego męża matki.

Trybunał uznał, że doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do skarżącego. Trybunał zauważył w szczególności, że skarżący bezskutecznie próbował zostać uznany za biologicznego ojca dziecka, w szczególności poprzez złożenie notarialnego oświadczenia o uznaniu ojcostwa, poprzez wszczęcie kilku postępowań sądowych oraz poprzez kontakt z prokuraturą i służbami opieki społecznej. Trybunał stwierdził, że chociaż sądy i władze krajowe przedstawiły w swoich decyzjach pewne powody, które ich zdaniem uzasadniały odmowę zgody na ustalenie ojcostwa, proces decyzyjny, w ramach którego wydano te decyzje, nie gwarantował wymaganej ochrony interesów skarżącego i nie pozwalała na szczegółową ocenę faktów ani wyważenie różnych wchodzących w grę interesów. Pomimo szerokiego marginesu oceny przysługującego państwu w takich sprawach, prawo skarżącego do poszanowania jego życia prywatnego nie zostało zatem zachowane.

Zobacz także, ostatnio:

Doktorov przeciwko Bułgarii, wyrok z dnia 5 kwietnia 2018 roku dotyczący skargi skarżącego, który twierdził, iż nie mógł zaprzeczyć ojcostwa dziecka urodzonego w czasie małżeństwa z matką dziecka, w którym Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Fröhlich przeciwko Niemcom, wyrok z dnia 26 lipca 2018 r., dotyczący przekonania skarżącego, że jest biologicznym ojcem dziewczynki urodzonej w 2006 r. oraz związanego z tym krajowego postępowania sądowego, w którym Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia art. 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji.

Valdís Fjölnisdóttir i inni przeciwko Islandii

18 maja 2021 r.

Sprawa dotyczyła nieuznania więzi rodzicielskiej między dwiema pierwszymi skarżącymi a trzecią skarżącą, która urodziła się im za pośrednictwem matki zastępczej w Stanach Zjednoczonych. Pierwszy i drugi skarżący byli zamierzonymi rodzicami trzeciego skarżącego, ale żaden z nich nie był z nim biologicznie spokrewniony. Nie zostali oni uznani za rodziców dziecka w Islandii,

gdzie macierzyństwo zastępcze jest nielegalne. Skarżący zarzucili w szczególności, że odmowa władz zarejestrowania pierwszego i drugiego skarżącego jako rodziców trzeciego skarżącego stanowiła ingerencję w ich prawa.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji. Trybunał uznał w szczególności, że pomimo braku biologicznej więzi między skarżącymi, w ich związku istniało „życie rodzinne”. Trybunał uznał jednak, że decyzja o nieuznaniu dwóch pierwszych skarżących za rodziców dziecka miała wystarczającą podstawę w prawie krajowym i, biorąc pod uwagę wysiłki władz zmierzające do utrzymania „życia rodzinnego”, ostatecznie orzekł, że Islandia działała w ramach przysługującego jej uznania w niniejszej sprawie.

C.E. i inni przeciwko Francji (nr 29775/18 i 29693/19)

24 marca 2022 r.

Wyrok dotyczył dwóch spraw. Pierwsza dotyczyła odrzucenia przez sądy krajowe wniosku o pełne przysposobienie dziecka, złożonego przez byłego partnera biologicznej matki. Druga dotyczyła odmowy wydania przez sądy krajowe dokumentu poświadczającego kwestię wiedzy powszechnej (acte de notoriété) uznającego prawną relację rodzic-dziecko, na podstawie faktycznego posiadania statusu (possession d'état), między dzieckiem a byłym partnerem matki biologicznej. Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał podkreślił w szczególności, że we Francji istnieją instrumenty prawne umożliwiające uznanie związku między dzieckiem a osobą dorosłą. Na przykład biologiczna matka dziecka mogła uzyskać postanowienie sądu o wykonywaniu wspólnej władzy rodzicielskiej ze swoim partnerem lub byłym partnerem. Chociaż tego rodzaju postanowienie nie pociągało za sobą ustanowienia prawnej relacji rodzic-dziecko, niemniej jednak pozwalało partnerowi lub byłemu partnerowi na wykonywanie pewnych praw i obowiązków związanych z rodzicielstwem, a tym samym stanowiło pewien stopień prawnego uznania związku. Po pierwsze, po zauważeniu, że od czasu separacji par i pomimo braku prawnego uznania związku między dziećmi a dorosłymi, o których mowa, osoby zainteresowane prowadziły życie rodzinne porównywalne do tego, które prowadzi większość rodzin po rozstaniu rodziców, Trybunał orzekł, że nie doszło do naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego. Stwierdził również, że biorąc pod uwagę margines oceny pozostawiony pozwanemu państwu - który, co prawda, był węższy, gdy chodziło o najlepszy interes dzieci - Francja nie uchybiła obowiązkowi zagwarantowania skutecznego poszanowania życia prywatnego zainteresowanych osób.

Paparrigopoulos przeciwko Grecji

30 czerwca 2022 r.

Sprawa dotyczyła postępowania w sprawie sądowego ustalenia ojcostwa córki skarżącego. Skarżący zarzucił w szczególności, że prawo krajowe nie dało mu możliwości dobrowolnego uznania ojcostwa, co skutkowało ograniczeniem jego władzy rodzicielskiej nad córką. Stwierdził, że odpowiedzialność rodzicielska była „pełna” tylko wtedy, gdy ojcostwo zostało dobrowolnie uznane, a sądowe ustalenie, któremu się sprzeciwił, nie umożliwiłoby mu wykonywania jakiegokolwiek odpowiedzialności rodzicielskiej, chyba że oboje rodzice wyraziliby na to zgodę. Skarżący zarzucił, że nie miał możliwości dobrowolnego uznania ojcostwa swojej córki oraz że był dyskryminowany w stosunku do matki dziecka.

W odniesieniu do zarzucanej dyskryminacji Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że nie istniał rozsądny związek proporcjonalności między uniemożliwieniem skarżącemu wykonywania odpowiedzialności rodzicielskiej a zamierzonym celem, którym była ochrona najlepszych interesów dzieci urodzonych poza związkiem małżeńskim. Trybunał zauważył w szczególności, że prawo krajowe nie pozwoliłoby skarżącemu na wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej w istotnym czasie, nawet jeśli byłoby to w najlepszym interesie dziecka. Skarżący nie miał również możliwości uzyskania nakazu sądowego w celu przezwyciężenia braku zgody matki na wspólną władzę rodzicielską, mimo że nie zaprzeczyła ona jego rodzicielstwu nad dzieckiem. Zdaniem Trybunału rząd grecki nie wyjaśnił w sposób wystarczający, dlaczego w przedmiotowym czasie konieczne było, aby prawo krajowe przewidywało taką różnicę w traktowaniu ojców i matek dzieci urodzonych poza związkiem małżeńskim i dzieci urodzonych w związku małżeńskim. Trybunał uznał również, że w niniejszej sprawie doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania

życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. W tym względzie Trybunał zauważył w szczególności, że postępowanie trwało dziewięć lat i cztery miesiące, a argumenty przedstawione przez Rząd nie mogły tłumaczyć takiego opóźnienia. Mając na uwadze pozytywny obowiązek zachowania wyjątkowej staranności w postępowaniu karnym w niniejszej sprawie.

Władza rodzicielska, prawo do opieki oraz kontaktów z dzieckiem

Hoffmann przeciwko Austrii

23 czerwca 1993 r.

Sprawa dotyczyła odebrania praw rodzicielskich skarżącej po tym, jak rozwiodła się z ojcem dwójki ich dzieci, ponieważ była świadkiem Jehowy.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) **w związku z Artykułem 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji, stwierdzając, że odebranie władzy rodzicielskiej zostało oparte głównie na różnicach wynikających ze względów religijnych.

Salagueiro da Silva Mouta przeciwko Portugal

21 grudnia 1999 r.

Była żona uniemożliwiła skarżącemu - homoseksualistcie żyjącemu z innym mężczyzną - widzenie się z córką, z naruszeniem porozumienia zawartego podczas rozwodu. Skarżący wskazywał na nieuprawnioną ingerencję w jego prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego gwarantowanego przez Artykuł 8 Konwencji oraz dyskryminację sprzeczną z Artykułem 14 Konwencji. Utrzymywał także, że - niezgodnie z Artykułem 8 - został zmuszony przez sąd apelacyjny do ukrywania swojego homoseksualizmu podczas widzeń z córką.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Decyzja sądów portugalskich została w dużej mierze oparta na fakcie, że skarżący był osobą homoseksualną oraz, że "dziecko powinno żyć w tradycyjnej portugalskiej rodzinie". Takie rozróżnienie, na podstawie rozważań dotyczących orientacji seksualnej, jest nie do przyjęcia w ramach Konwencji.

Palau-Martinez przeciwko Francji

16 grudnia 2003 r.

Skarżąca, świadek Jehowy, podniosła skargę dotyczącą faktu, że postanowienie ustalające zamieszkanie jej dwojga dzieci z ojcem ingerowało w jej życie prywatne i rodzinne oraz stanowiło dyskryminację.

Z powodu braku rozsądnej relacji proporcjonalności pomiędzy wykorzystanymi środkami oraz realizowanym celem, Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zaobserwował w szczególności, że w czasie gdy sąd apelacyjny orzekł o konieczności zamieszkania dzieci z ojcem, mieszkały one już z matką od niemal trzech i pół roku. Ponadto, badając warunki, w jakich skarżąca i jej były mąż wychowywali dzieci, sąd apelacyjny potraktował rodziców inaczej z uwagi na wyznanie skarżącej, opierając się na surowej analizie zasad edukacyjnych rzekomo nakładanych przez tą religię. Trybunał stwierdził, że w ten sposób sąd apelacyjny orzekł na podstawie ogólnych rozważań, bez ustalenia związku między warunkami życia dzieci z ich matką i ich rzeczywistymi interesami. Chociaż istotne, rozumowanie takie nie było wystarczające.

Zaunegger przeciwko Niemcom

3 grudnia 2009 r.

Z powodu posiadania nieślubnej córki, skarżący podniósł fakt, że - w przeciwieństwie do rozwiedzionych ojców i matek - prawo niemieckie nie zapewniło mu możliwości przyznania wspólnej opieki nad dzieckiem bez zgody matki.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że nie został

zachowany rozsądny stosunek proporcjonalności między ogólnym wyłączeniem kontroli sądowej wstępnego przyznania wyłącznej opieki matce oraz realizowanym celem, a mianowicie - ochroną dobra nieślubnego dziecka. Trybunał uznał, w szczególności, że mogły istnieć uzasadnione przyczyny do odmowy ojcu nieślubnego dziecka uczestnictwa w sprawowaniu władzy rodzicielskiej, przykładowo - jeśli brak porozumienia między rodzicami stwarzał ryzyko szkody dla dobra dziecka. Rozważania te nie miały jednak zastosowania w przedmiotowej sprawie, ponieważ skarżący nieustannie dbał o swoje dziecko.

P.V. przeciwko Hiszpanii (nr 35159/09)

30 listopada 2010 r.

Sprawa dotyczyła transseksualnej kobiety, która - przed zmianą płci - miała ze swoją żoną syna w 1998 r. Małżeństwo rozstało się w 2002 r., a zarzut dotyczył ograniczeń nałożonych przez sąd w zakresie kontaktów skarżącej z synem z powodu tego, że jej chwiejność emocjonalna wynikająca ze zmiany płci pociągała za sobą ryzyko wywołania zaburzeń u sześciolatniego wówczas dziecka.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) **w związku z Artykułem 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji. Stwierdzono, że ograniczenie kontaktu nie wynika z dyskryminacji ze względu na transseksualizm skarżącej. Decydującym powodem nałożenia ograniczeń przez hiszpańskie sądy, uwzględniając tymczasową niestabilność emocjonalną skarżącej, było dobro dziecka. W związku z tym wypracowany został stopniowy układ, pozwalający etapami przyzwyczaić dziecko do zmiany płci przez ojca.

Anavo przeciwko Niemcom

21 grudnia 2010 r.

Sprawa dotyczyła orzeczonej przez niemieckie sądy odmowy dotyczącej zobaczenia się przez skarżącego ze swoimi biologicznymi dziećmi, bliźniakami, z którymi nigdy nie mieszkał.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. W szczególności stwierdzono, że władze nie zbadały kwestii, czy związek między bliźniakami i skarżącym leżałby w interesie dzieci.

Schneider przeciwko Niemcom

15 września 2011 r.

Sprawa dotyczyła orzeczonej przez niemieckie sądy odmowy dotyczącej kontaktów skarżącego z chłopcem, co do którego twierdził, że był jego biologicznym synem. Ojciec prawny dziecka był mężem matki.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, że faktu braku "więzi rodzinnych" - nie ustalono, bowiem czy skarżący w istocie był biologicznym ojcem dziecka oraz czy nie istniała między nimi żadna relacja osobista - nie może być zarzutem stosowanym przeciwko skarżącemu. Problematyka tego, czy przysługiwało mu prawo dostępu lub prawo do informacji odnośnie dziecka, nawet w przypadku braku więzi rodzinnych, stanowiło znaczną część jego tożsamości, a zatem "życia prywatnego".

Diamante i Pelliccioni przeciwko San Marino

27 września 2011 r.

Sprawa dotyczyła procedury przyznania władzy rodzicielskiej i opieki nad dzieckiem, którego matka była Włoszką, a ojciec obywatelem San Marino. Skarżący, matka i dziecko, podnosili przede wszystkim zarzut dotyczący decyzji nakazującej powrót dziecka do San Marino w celu zamieszkania z ojcem i uczęszczania tam do szkoły.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Ogólnie rzecz biorąc, sądy krajowe przeprowadziły postępowanie z należytą starannością; zastosowany środek realizował uprawniony cel ochrony praw i wolności dziecka oraz jego rodziców; wzięto pod uwagę dobro dziecka i konkretną sytuację rodzinną, oraz przewidziano w razie potrzeby możliwość zmiany władzy rodzicielskiej.

Lvubenova przeciwko Bułgarii

18 października 2011 r.

Sprawa dotyczyła prawa do opieki matki, która tymczasowo powierzyła dziecko swoim teściom. Skarżąca podnosiła przede wszystkim zarzut dotyczący odmowy nakazania przez sądy krajowe powrotu syna do niej od teściów i twierdziła, że władze nie poczyniły kroków niezbędnych do ułatwienia jej spotkania z małoletnim synem.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że władze Bułgarii nie dopełniły pozytywnego obowiązku podjęcia niezbędnych kroków w celu ochrony życia rodzinnego skarżącej i jej syna.

Cengiz Kilic przeciwko Turcji

6 grudnia 2011 r.

Sprawa dotyczyła uniemożliwienia utrzymywania kontaktu ojca z synem w trakcie trwania procesu rozwodowego. Skarga dotyczyła przede wszystkim uchybień leżących po stronie władz krajowych, które nie podjęły niezbędnych kroków, aby umożliwić skarżącemu utrzymanie relacji z synem i nie usunęły przeszkód stojących na drodze wykonywania prawa do kontaktu, pomimo decyzji sądowych, które prawo takie przyznawały. Wnioskodawca skarżył się na przewlekłość dwóch postępowań rozwodowych oraz na brak skutecznego środka prawnego umożliwiającego rozpatrzenie jego sprawy w rozsądnym terminie.

Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając, że poprzez niepodjęcie wszystkich praktycznych środków, których można było oczekiwać w okolicznościach sprawy, Państwo tureckie nie dopełniło swoich obowiązków wynikających z Artykułu 8. Trybunał zauważył w przedmiotowej sprawie, że krajowy system prawny nie przewidywał mediacji cywilnej, stanowiącej opcję pożądaną jako środek promowania współpracy między wszystkimi zainteresowanymi. W związku z tym Trybunał wskazał Zalecenie nr R (98) 1 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie mediacji rodzinnej⁷, które stanowiło, że skorzystanie z mediacji rodzinnych może "poprawić komunikacją między członkami rodziny, ograniczyć konflikty występujące między stronami w sporze, doprowadzić do polubownego rozwiązania, zapewnić ciągłość kontaktów osobistych między rodzicami i dziećmi, obniżyć koszty społeczne i gospodarcze separacji i rozwodu po stronie zarówno samych stron, jak i Państw". Trybunał stwierdził następnie, że **doszło do naruszenia Artykułu 6§1** (prawo do rzetelnego procesu w rozsądnym czasie) Konwencji, ustalając, że w świetle tego, co było przedmiotem postępowania tj. rozwód rodziców i jego konsekwencje dla relacji skarżącego z synem, długości obu postępowań nie można uznać za rozsądną. Wreszcie, zauważając, że turecki system prawny nie zapewniał stronom postępowania możliwości zaskarżenia przewlekłości postępowania, Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w związku z Artykułem 6§1 Konwencji.**

Zobacz również: **Polidario przeciwko Szwajcarii**, wyrok z dnia 30 lipca 2013 r.

Kopf i Liberda przeciwko Austrii

17 stycznia 2012 r.

Od grudnia 1997 r. do października 2001 r. skarżący, małżeństwo, byli rodzicami zastępczymi chłopca urodzonego w 1995 r. Po odzyskaniu praw do opieki nad dzieckiem przez jego biologiczną matkę, skarżącym odmówiono kontaktów z dzieckiem oraz prawa do odwiedzin. Skarżący podnosili przede wszystkim, że austriackie sądy orzekły - po trwających trzy i pół roku postępowaniach - że przyznanie im prawa do odwiedzin nie leżało już w słusznym interesie dziecka.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, że austriackie sądy, w chwili podejmowania decyzji, uzyskały sprawiedliwą równowagę między spornymi interesami dziecka i jego byłych rodziców zastępczych, ale nie zbadaly w odpowiednim czasie wniosku skarżących o prawo do odwiedzin uprzednio przysposobionego dziecka.

⁷ Rekomendacja nr R (98) 1 Komitetu Ministrów Rady Europy dla państw członkowskich w sprawie mediacji rodzinnej, przyjęta przez Komitet Ministrów w dniu 21 stycznia 1998 r. na 616. posiedzeniu zastępców ministrów.

Santos Nunes przeciwko Portugalii

22 maja 2012 r.

Skarżący podnosił zarzut dotyczący bierności i braku staranności władz portugalskich oraz przewlekłości postępowania dotyczącego wykonywania decyzji nadającej mu prawo do opieki nad córką. Matka umieściła dziecko pod opieką pary, która odmówiła oddania dziecka.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, że nietypowa sytuacja przed którą stanęły w przedmiotowej sytuacji władze, wykraczająca poza spór między rodzicami biologicznymi lub spór z Państwem, nie zwalniał ich z obowiązku dołożenia wszelkich starań w celu zapewnienia wyegzekwowania orzeczenia przyznającego prawo do opieki nad dzieckiem skarżącemu.

Vojnity przeciwko Węgrom

12 lutego 2013 r.

Sprawa dotyczyła całkowitego pozbawienia ojca praw dostępu do dziecka ze względu na szkodliwy wpływ jego przekonań religijnych na wychowanie syna. Skarżący podniósł w szczególności, że odmowa jego prawa do kontaktu została wydana w oparciu o jego przekonania religijne oraz, że był traktowany odmiennie od osób domagających się praw dostępu do dzieci po rozwodzie lub separacji.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał ustalił, że sądy węgierskie nie wykazały, że w najlepszym interesie dziecka leżało zerwanie wszelkich więzi z ojcem, który tym samym padł ofiarą dyskryminacji w zakresie wykonywania swojego prawa do poszanowania życia rodzinnego. Nie wystąpiły żadne wyjątkowe okoliczności uzasadniające podjęcie środka tak radykalnego jak zerwanie wszelkich form kontaktu i więzi rodzinnych między skarżącym i jego synem.

Kuppinger (nr 2) przeciwko Niemcom

15 stycznia 2015 r.

Sprawa w szczególności dotyczyła skargi ojca nieślubnego dziecka który podnosił, że postępowanie wytoczone przez niego w celu egzekucji sądowej decyzji przyznającej prawo do kontaktu z synem było przewlekłe i nieskuteczne.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji **w zakresie wykonania decyzji tymczasowej z maja 2010 r.** przyznającej skarżącemu prawo do widywania się z synem. Trybunał stwierdził, że władzom niemieckim nie udało się podać skutecznych kroków w celu wykonania przedmiotowej decyzji. Trybunał uznał następnie, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8 w zakresie zarówno wykonania postanowienia w przedmiocie kontaktów z września 2010 r. oraz postępowania dotyczącego kontroli ustaleń dotyczących kontaktów.** Wreszcie, Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) **w związku z Artykułem 8** Konwencji, ustalając, w szczególności, że skarżący nie posiadał w świetle niemieckich przepisów dostępu do skutecznego środka odwoławczego przeciwko przewlekłości postępowania, które to przepisy gwarantowałyby stosowne zadośćuczynienie, ale też mogły wpłynąć na przyspieszenie postępowania przed sądami rodzinnymi dotyczącego prawa do kontaktu z dzieckiem.

Nazarenko przeciwko Rosji⁸

16 lipca 2015 r.

Sprawa dotyczyła wykluczenia skarżącego z życia jego córki, gdy po ujawnieniu, iż nie był on biologicznym ojcem jego ojcostwo zostało zaprzeczone. Skarżący wniósł skargę na fakt, że zaprzeczenie jego ojcostwa pozbawiło go kontaktu z córką i możliwości obrony jej interesów w sądzie.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził, że władze rosyjskie nie zapewniły możliwości utrzymania więzi rodzinnych między skarżącym a dzieckiem, między którymi na przestrzeni lat

⁸ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Konwencji.

powstała więź emocjonalna gdy uważali się oni za ojca i córkę. Całkowite i natychmiastowe wykluczenie skarżącego z życia dziecka po zaprzeczeniu jego ojcostwa bez możliwości uwzględnienia dobra dziecka przez nieelastyczność prawa krajowego spowodowało naruszenie prawa do życia rodzinnego. Trybunał podkreślił, że Państwa są zobowiązane do zbadania w każdym przypadku, czy w interesie dziecka leży utrzymywanie kontaktu z osobą bez względu na to czy jest ono z nią powiązane biologicznie czy nie.

Bondayalli przeciwko Włochom

17 listopada 2015 r.⁹

Sprawa dotyczyła braku możliwości pełnego wykonywania przez skarżącego prawa do kontaktów z synem z uwagi na negatywne opinie przedstawiane przez urząd opieki społecznej miasta Scandiano, z którym matka dziecka związana była zawodowo. Skarga dotyczyła w szczególności faktu, że opieka społeczna miała zbyt dużą autonomię w realizacji postanowień Sądu dla Nieletnich w Bolonii. Skarżący krytykował również ten sąd za brak regularnego nadzoru nad pracą lokalnych służb pomocy społecznej. Trybunał stwierdził, że doszło do **naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając, że władze włoskie nie podjęły właściwych i wystarczających starań w celu zapewnienia skarżącemu możliwości wykonania prawa do kontaktów z dzieckiem i tym samym naruszyły jego prawo do poszanowania życia rodzinnego. Trybunał zauważył w szczególności, że pomimo szeregu wniosków złożonych przez skarżącego i napisanych przez niego opinii, zgodnie z którymi nie miał on żadnych problemów psychologicznych, sądy krajowe nadal powierzały nadzór nad jego prawem do kontaktu organom opieki społecznej miasta Scandiano. Ponadto, sądy krajowe nie podjęły żadnych właściwych kroków mających na celu ochronę praw skarżącego i uwzględnienie jego interesów. Ze względu na nieodwracalne skutki upływu czasu na relacje pomiędzy dzieckiem i jego ojcem Trybunał uznał, że to na władzach krajowych spoczywał obowiązek ponownego, pilnego zbadania prawa do kontaktu przysługującego skarżącemu, z uwzględnieniem dobra dziecka.

Kocherov i Sergejeva przeciwko Rosji¹⁰

29 marca 2016 r.

Skarżący, ojciec i córka, wnieśli skargę na ograniczenie władzy rodzicielskiej ojca z powodu jego niepełnosprawności.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że powody, na podstawie których rosyjskie sądy, ograniczyły władzę rodzicielską pierwszego skarżącego w stosunku do drugiej skarżącej, były niewystarczające dla uzasadnienia ingerencji w życie rodzinne skarżących, która w związku z tym była nieproporcjonalna w stosunku do zamierzonego celu.

Kacper Nowakowski przeciwko Polsce

10 stycznia 2017 r.

Sprawa dotyczyła prawa do kontaktu głuchoniemego ojca z jego niedosłyszającym synem. Skarżący wniósł skargę na oddalenie jego wniosku o rozszerzenie kontaktu z synem.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że co prawda napięte relacje między rodzicami sprawiły, że decyzja sądów polskich w sprawie praw do kontaktów nie była łatwa, to jednak powinny one podjąć środki w celu pogodzenia sprzecznych interesów stron, biorąc pod uwagę, że dobro dziecka jest nadrzędne. Sądy nie zbadały właściwie możliwości ułatwienia rozszerzenia kontaktów między skarżącym a jego synem jakie istniały na mocy ustawodawstwa krajowego. Co więcej, nie udało im się zastosować środków bardziej dostosowanych do niepełnosprawności skarżącego, takich jak uzyskanie opinii od biegłych znających się, na problemach osób z wadami słuchu. Sądy opierały się na opiniach biegłych, które koncentrowały się na barierach komunikacyjnych między ojcem a synem, zamiast zastanawiać się nad

⁹ Wyrok ten stanie się ostateczny po spełnieniu okoliczności określonych w Artykule 44 § 2 (wyroki ostateczne) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

¹⁰ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Konwencji.

możliwymi sposobami rozwiązania tego problemu.

M.K. przeciwko Grecji (nr 51312/16)

1 lutego 2018 roku

Sprawa dotyczyła niezdolności skarżącej, matki dwójki dzieci, do sprawowania opieki nad jednym z jej synów (A.), pomimo decyzji greckich sądów przyznających jej stałą opiekę. Jej były mąż mieszkał w Grecji z dwoma synami, podczas gdy ona mieszkała we Francji. Skarżąca zarzuciła, że władze greckie nie zastosowały się do orzeczeń wydanych na jej korzyść przez sądy greckie i francuskie w sprawie opieki nad jej synem. Ponadto utrzymywała, że odmówiono ułatwienia powrotu dziecka do Francji i nie podjęto działań w sprawie skargi na jej byłego męża w sprawie uprowadzenia dziecka.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że władze greckie podjęły odpowiednie środki w celu spełnienia zobowiązań na mocy Artykułu 8. Władze wzięły pod uwagę ogólną sytuację rodzinną, a także to jak zmieniała się ona z czasem oraz dobro dwóch braci, a zwłaszcza A. Ten ostatni, mający wówczas 13 lat, wyraził przed władzami greckimi pragnienie pozostania w Grecji wraz z bratem i ojcem. W niniejszej sprawie Trybunał podkreślił, że życzenia wyrażone przez dziecko zorientowane w sytuacji były kluczowym czynnikiem, który należy wziąć pod uwagę w każdym postępowaniu sądowym lub administracyjnym dotyczącym dziecka. Prawo dzieci do bycia wysłuchanym i do udziału w podejmowaniu decyzji w każdym postępowaniu rodzinnym, które ma na nie wpływ jest zagwarantowane przez kilka międzynarodowych instrumentów prawnych. W szczególności gwarantuje to Artykuł 13 Konwencji haskiej dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę z dnia 25 października 1980 roku. Przewiduje, że władze mogą odmówić wydania nakazu powrotu dziecka na podstawie opinii dziecka, jeżeli osiągnęło one stosowny wiek i stopień dojrzałości.

Bonnaud i Lecocq przeciwko Francji

6 lutego 2018 roku (Decyzja w przedmiocie dopuszczalności)

Sprawa dotyczyła wniosku o wspólne wykonywanie władzy rodzicielskiej przez dwie kobiety żyjące w związku, z których każda urodziła dziecko w wyniku rozrodu wspomaganego medycznie. Skarżący zarzucali, że podstawą odmowy nadania im wspólnej władzy rodzicielskiej była ich orientacja seksualna, spowodowało to nieuzasadnioną i nieproporcjonalną różnicę w traktowaniu. Trybunał postanowił przeprowadzić osobną analizę sytuacji skarżących przed i po ich separacji na początku 2012 roku. W odniesieniu do sytuacji skarżących przed ich separacją, Trybunał uznał, że ocena dokonana przez Sąd Apelacyjny i utrzymana w mocy przez Sąd Kasacyjny, zgodnie z którą kryteria nadania wspólnej władzy rodzicielskiej skarżącym nie zostały spełnione, nie wykazały różnicy w traktowaniu wynikającej z ich orientacji seksualnej. Trybunał uznał tą część skargi za **niedopuszczalną** jako oczywiście bezzasadną. W odniesieniu do sytuacji skarżących po ich separacji, Trybunał odrzucił tą część skargi jako przedwczesną.

Antkowiak przeciwko Polsce

22 maja 2018 r. (decyzja w sprawie dopuszczalności)

Sprawa dotyczyła sporu o opiekę nad dzieckiem między skarżącymi, którzy są przyszłymi rodzicami adopcyjnymi, a rodzicami biologicznymi. Skarżący chcieli adoptować dziecko od kobiety, która w czasie ciąży zgodziła się oddać swoje dziecko. Zmieniła jednak zdanie, gdy dziecko się urodziło. Spór prawny między skarżącymi a rodzicami biologicznymi był nadal w toku. Dziecko pozostawało pod opieką pary skarżących od urodzenia w 2011 roku. Przed Trybunałem skarżący złożyli skargę na decyzję sądów krajowych nakazującą odebranie dziecka spod ich opieki i umieszczenie go u rodziców biologicznych.

Trybunał uznał skargę za **niedopuszczalną** jako oczywiście bezzasadną. Uznając cierpienie emocjonalne, jakie decyzja krajowa spowodowała u skarżącej pary, Trybunał stwierdził, że polskie sądy konsekwentnie działały w najlepszym interesie dziecka. W szczególności uznały, że nie jest za późno, aby dać dziecku, ze względu na jego młody wiek, szansę na wychowanie przez jego biologiczną rodzinę i zauważyły, że był to jedyny sposób na uregulowanie jego sytuacji w dłuższej perspektywie i uniknięcie większych komplikacji emocjonalnych w przyszłości. Trybunał stwierdził, że sądy doszły do takiego wniosku po uwzględnieniu poglądów wszystkich

zainteresowanych stron, a także rozbieżnych opinii i zeznań biegłych, zachowując w ten sposób właściwą równowagę między sprzecznymi interesami w tej delikatnej i złożonej sprawie.

R.I. i inni przeciwko Rumunii (nr 57077/16)

4 grudnia 2018 r. (Komitet)

Sprawa dotyczyła kobiety (pierwszej skarżącej), której przyznano opiekę nad dwójką dzieci, ale która nie była w stanie wyegzekwować nakazów, co spowodowało, że dzieci pozostały z ojcem. Pierwsza skarżąca skarżyła się w szczególności, że władze nie pomogły jej i jej dzieciom w wykonaniu nakazów opieki i nie podjęły skutecznych działań w związku ze znęcaniem się psychicznym, jakiego dzieci doświadczyły z rąk ojca.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego). Zgadając się, że władze znalazły się w trudnej sytuacji, biorąc pod uwagę sprzeciw ojca i samych dzieci, prawdopodobnie pod wpływem ojca, Trybunał stwierdził, że nie działały one w sposób terminowy lub rozsądny w celu wyegzekwowania nakazów opieki. Trybunał skrytykował w szczególności fakt, że władze nie zwróciły uwagi na stopniowy rozpad relacji pierwszej skarżącej z jej dziećmi podczas separacji, ani na manipulacyjne zachowanie ojca. Trybunał stwierdził zatem, że skarżące nie otrzymały skutecznej ochrony swoich praw.

Zelikha Magomadova przeciwko Rosji¹²

8 października 2019 r.

Sprawa dotyczyła wdowy, której teściowie odmówili dostępu do jej sześcioro dzieci wbrew nakazom sądowym i decyzji władz o cofnięciu jej władzy rodzicielskiej. Skarżąca została siłą oddzielona od swoich dzieci przez szwagra w 2010 roku. Dzieci pozostały z rodziną jej męża, która od tego czasu uniemożliwiała jej dostęp do nich. Szwagier wszczął trzy postępowania w celu pozbawienia jej władzy rodzicielskiej, które ostatecznie zakończyły się na jego korzyść w 2013 r. w następstwie niewykonania przez władze dwóch wyroków, najpierw nakazujących dzieciom zamieszkanie z matką, a następnie ustalających prawa do kontaktów z nią.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do skarżącej, stwierdzając, że pozbawienie jej władzy rodzicielskiej było arbitralne i rażąco nieproporcjonalne oraz że taka arbitralna ingerencja w jedno z podstawowych praw konwencyjnych nie powinna mieć miejsca w demokratycznym społeczeństwie rządzonej przez prawa. Trybunał zauważył w szczególności, że władze nie tylko pozostawały bezczynne przez lata w obliczu sytuacji skarżącej, mimo że były w pełni świadome, że chciała ona mieć dostęp do swoich dzieci i opiekować się nimi, ale następnie przerzuciły na nią odpowiedzialność, ostatecznie pozbawiając ją władzy rodzicielskiej. Stwierdzono również, że wnioski sądu krajowego w postępowaniu, a mianowicie, że skarżąca nie utrzymywała kontaktów z dziećmi i nie wspierała ich finansowo, były tak nierozsądne, że można je uznać jedynie za „rażąco arbitralne”.

Zob. również: **Tapayeva i inni przeciwko Rosji¹³**, wyrok z dnia 23 listopada 2021 r.

Stankūnaitė przeciwko Litwie

29 października 2019 r.

Sprawa ta dotyczyła skarg skarżącej na decyzje dotyczące opieki nad jej córką oraz faktu, że jej córka nie została jej zwrócona, mimo że dochodzenie karne przeciwko niej (jej były partner oskarżył ją o współudział w molestowaniu seksualnym ich córki) zostało umorzone. Skarżyła się również na opóźnienia w faktycznym zwrocie córki po wydaniu przez sąd postanowienia na jej korzyść.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do skarżącej. Stwierdził w szczególności, że władze litewskie działały z wymaganą starannością w postępowaniu opiekuńczym: musiały najpierw poczekać, aż skarżąca zostanie oczyszczona z zarzutu udziału w domniemanym molestowaniu seksualnym jej córki. Gdy ta przeszkoda została usunięta, a sądy zbadały, co leży

¹² W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Konwencji.

¹³ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Konwencji.

w najlepszym interesie dziecka, nakazały jej powrót do skarżącej. Władze napotkały następnie przeszkody ze strony innych członków rodziny w przekazaniu dziecka, ale ostatecznie podjęły odpowiednie środki, aby poradzić sobie z tą niezwykle trudną sytuacją.

Luži przeciwko Włochom

5 grudnia 2019 r. (Komitet)

Skarżący zarzucił naruszenie jego prawa do poszanowania życia rodzinnego na tej podstawie, że nie był w stanie w pełni korzystać z prawa do kontaktów z dzieckiem przez osiem lat, pomimo kilku orzeczeń sądowych.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że w świetle sprzeciwu matki, który trwał przez około osiem lat, władze włoskie nie podjęły odpowiednich wysiłków w celu zapewnienia realizacji prawa skarżącego do kontaktu z córką i naruszyły jego prawo do poszanowania życia rodzinnego.

Cînta przeciwko Rumunii

18 lutego 2020 r.

Sprawa dotyczyła nałożonych przez sąd ograniczeń w kontaktach skarżącego z córką. Skarżący skarżył się na ograniczony czas przeznaczony na kontakt z córką i nałożone na niego warunki. Podniósł również, że był dyskryminowany ze względu na swój stan zdrowia, w szczególności chorobę psychiczną, przy ustalaniu prawa do kontaktów.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji oraz Artykułu 14 (zakaz dyskryminacji) Konwencji w związku z Artykułem 8. Trybunał stwierdził w szczególności, że krajowe decyzje o ograniczeniu kontaktów skarżącego były częściowo oparte na fakcie, że cierpiał on na chorobę psychiczną. Sądy orzekły, że skarżący może mieć kontakt tylko dwa razy w tygodniu w obecności swojej żony, z którą dziecko miało mieszkać. Sądy nie przeprowadziły jednak żadnej znaczącej oceny, aby wyjaśnić, dlaczego jego zdrowie psychiczne powinno być powodem do ograniczenia jego praw do kontaktów, mimo że nie było dowodów na to, że nie był w stanie opiekować się córką. Sądy nie zbadały również należycie zarzutów, że dziecko byłoby niebezpieczne pod jego opieką, nie wykazały, w jaki sposób uwzględniły najlepszy interes dziecka ani nie rozważyły alternatywnych ustaleń dotyczących kontaktów. Trybunał uznał ponadto, że fakt, iż cierpiał on na chorobę psychiczną, nie mógł sam w sobie uzasadniać traktowania go inaczej niż innych rodziców ubiegających się o kontakty z dziećmi. Jego prawa do kontaktów zostały ograniczone po tym, jak sądy dokonały rozróżnienia w oparciu o jego stan zdrowia psychicznego, dla którego nie przedstawiły odpowiednich i wystarczających powodów. W niniejszej sprawie skarżący uprawdopodobnił dyskryminację, której pozwane państwo nie było w stanie obalić.

Y.I. przeciwko Rosji (nr 68868/14)¹⁴

25 lutego 2020 r.

Sprawa dotyczyła skargi skarżącej na pozbawienie jej władzy rodzicielskiej nad trójką dzieci z powodu uzależnienia od narkotyków. Uzależnienie od narkotyków stanowi podstawę do pozbawienia władzy rodzicielskiej na mocy rosyjskiego kodeksu rodzinnego i pociąga za sobą utratę wszelkich praw do kontaktów.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że władze rosyjskie nie wykazały, że pozbawienie skarżącej władzy rodzicielskiej było najwłaściwszą opcją w najlepszym interesie dzieci, a zatem środek ten był nieproporcjonalny. Trybunał stwierdził w szczególności, że sądy krajowe nie uzasadniły w wystarczającym stopniu podjęcia tak drastycznego środka, mimo że w prawie krajowym dostępne były mniej radykalne rozwiązania. Nie wzięto również pod uwagę, że skarżąca nie zaniedbywała w przeszłości swoich dzieci, rozpoczęła rehabilitację i nie otrzymała żadnych ostrzeżeń ani wsparcia w związku z jej problemami z narkotykami.

¹⁴ W dniu 16 września 2022 r. Federacja Rosyjska przestała być stroną Konwencji.

Honner przeciwko Francji

12 listopada 2020 r.

Sprawa ta dotyczyła odmowy przyznania skarżącej prawa do kontaktów z dzieckiem, które urodziło się jej byłemu partnerowi w Belgii przy użyciu technik wspomaganego rozrodu, podczas gdy obie kobiety były parą, pomimo faktu, że skarżąca wychowywała dziecko we wczesnych latach jego życia. Skarżąca stwierdziła, że odmowa ta naruszyła jej prawo do poszanowania życia rodzinnego.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji, stwierdzając w szczególności, że odrzucając wniosek skarżącej ze względu na dobro dziecka i należycie uzasadniając decyzję, władze francuskie nie uchybiły pozytywnemu obowiązkowi zagwarantowania skutecznego poszanowania prawa skarżącej do poszanowania jej życia rodzinnego.

A.I. przeciwko Włochom (nr 70896/17)

1 kwietnia 2021 r.

Sprawa dotyczyła niemożności korzystania przez skarżącą, uchodźczynię z Nigerii, matkę dwójki dzieci, która była ofiarą handlu ludźmi i znajdowała się w trudnej sytuacji, z prawa do kontaktów ze względu na orzeczony przez sąd zakaz kontaktów, w sytuacji, gdy postępowanie dotyczące kwalifikacji dzieci do adopcji pozostawało w toku przez ponad trzy lata.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że w postępowaniu, które doprowadziło do zaprzestania kontaktów między skarżącą a jej dziećmi, nie przywiązano wystarczającej wagi do znaczenia życia rodzinnego. W związku z tym postępowaniu nie towarzyszyły gwarancje proporcjonalne do powagi ingerencji i wchodzących w grę interesów. Trybunał zauważył w szczególności, że sąd apelacyjny, jako sąd wyspecjalizowany składający się z dwóch sędziów zawodowych i dwóch sędziów świeckich, nie wziął pod uwagę wniosków biegłych zalecających utrzymanie więzi między skarżącą a dziećmi i nie wyjaśnił, dlaczego zdecydował się tego nie zrobić. Biorąc pod uwagę powagę zagrożonych interesów, władze powinny były przeprowadzić bardziej szczegółową ocenę wrażliwości skarżącego w trakcie postępowania.

Abdi Ibrahim przeciwko Norwegii

10 grudnia 2021 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła decyzji władz norweskich zezwalającej na adopcję dziecka przez rodzinę zastępczą wbrew woli jego matki. Matka, obywatelka Somalii, która przeprowadziła się do Norwegii, nie prosiła o powrót syna, ponieważ spędził on długi czas z rodzicami zastępczymi, ale chciała, aby zachował swoje korzenie kulturowe i religijne. Skarżąca złożyła skargę na odebranie jej praw rodzicielskich i zezwolenie na adopcję.

Wielka Izba postanowiła zbadać życzenie skarżącej, aby jej syn był wychowywany zgodnie z jej muzułmańską wiarą, jako integralną część jej skargi na podstawie Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, interpretowanego i stosowanego w świetle Artykułu 9 (wolność wyznania) Konwencji. W niniejszej sprawie Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8**. Trybunał wskazał w szczególności, że przy umieszczaniu syna skarżącej w placówce opiekuńczej wzięto pod uwagę różne interesy, a nie tylko to, czy rodzina zastępcza będzie odpowiadać kulturowemu i religijnemu pochodzeniu matki, oraz że było to zgodne z jej prawami. Jednakże późniejsze ustalenia dotyczące kontaktów między matką a synem, które były bardzo ograniczone i zakończyły się adopcją, nie uwzględniły interesu matki w umożliwieniu synowi zachowania przynajmniej pewnych więzi z jego kulturowym i religijnym pochodzeniem. Rzeczywiście, w ogólnym procesie decyzyjnym prowadzącym do adopcji wystąpiły niedociągnięcia, które nie nadały wystarczającej wagi wzajemnemu interesowi matki i dziecka w utrzymaniu więzi.

Plazzi przeciwko Szwajcarii i Roth przeciwko Szwajcarii

8 lutego 2022 r.

Obie sprawy dotyczyły prawa skarżących do odwołania się do sądu krajowego od decyzji wydanej przez Urząd ds. Opieki nad Dziećmi i Dorosłymi (APEA). W sprawie pierwszego skarżącego APEA przyznała wyłączną opiekę nad jego córką matce, zezwoliła na przeniesienie miejsca

zamieszkania dziecka za granicę i ustaliła, że wszelkie odwołania nie będą miały skutku zawieszającego. W sprawie drugiego skarżącego APEA zezwoliła na przeniesienie za granicę miejsca zamieszkania jego córki do miejsca zamieszkania jej matki - która sprawowała nad nią wyłączną opiekę, dzieląc władzę rodzicielską ze skarżącym - i ustaliła, że wszelkie odwołania nie będą miały skutku zawieszającego. Po wyjeździe matki i dzieci, szwajcarskie sądy odmówiły jurysdykcji do rozstrzygnięcia co do istoty odwołań skarżących i przywrócenia ich skutku zawieszającego, uzasadniając to tym, że przeniesienie za granicę miejsca zamieszkania dzieci spowodowało jednocześnie przeniesienie jurysdykcji międzynarodowej na dane państwa.

W obu sprawach Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu sądowego) Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że skarżący nie mieli dostępu do sądu krajowego przed wyjazdem dzieci z matkami za granicę, aby zakwestionować zasadność decyzji wydanej przez organ administracyjny „APEA” i zażądać przywrócenia skutku zawieszającego. W przedmiotowych sprawach Trybunał stwierdził, że sama istota prawa dostępu do sądu została naruszona przez decyzje APEA o anulowaniu skutku zawieszającego odwołań skarżących, po których nastąpił wyjazd dzieci z matkami za granicę, co doprowadziło do odmowy jurysdykcji sądów szwajcarskich z powodu przekazania jurysdykcji międzynarodowej odpowiednim krajom przeznaczenia. Ograniczenie to było nieproporcjonalne do zamierzonego celu, tj. ochrony praw i wolności matek oraz dzieci skarżących, biorąc pod uwagę znaczenie dla skarżących kwestii poruszonych w zaskarżonym postępowaniu.

Callamand przeciwko Francji

7 kwietnia 2022 r.

Sprawa dotyczyła oddalenia wniosku skarżącej o przyznanie jej prawa do kontaktów z dzieckiem byłego małżonka, które zostało poczęte w wyniku medycznie wspomaganego prokreacji. Skarżąca stwierdziła, że odrzucenie jej wniosku naruszyło jej prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Twierdziła również, że była dyskryminowana w korzystaniu z prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Trybunał uznał, że w niniejszej sprawie **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Odnotowując w szczególności istnienie rzeczywistych więzi osobistych między skarżącą a dzieckiem, które były chronione na mocy art. 8 Konwencji, Trybunał zauważył, że skarżąca nie domagała się ustanowienia pokrewieństwa lub wspólnej władzy rodzicielskiej, a jedynie możliwości dalszego, okazjonalnego widywania się z dzieckiem, w stosunku do którego działała jako współrodzic przez ponad dwa lata od jego narodzin. Trybunał podkreślił, po pierwsze, że z uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, który nie widział potrzeby przeprowadzenia oceny psychologicznej dziecka, trudno było zrozumieć, dlaczego odstąpił on od oceny sądu wielkiej instancji i prokuratury w zakresie uwzględnienia wniosku skarżącej. Po drugie, zauważył, że uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego nie wykazało, że zachowano właściwą równowagę między interesem skarżącej w ochronie jej życia prywatnego i rodzinnego a najlepszym interesem dziecka. W odniesieniu jednak do skargi skarżącej dotyczącej dyskryminacji ze względu na orientację seksualną, Trybunał, zauważywszy, że skarga ta nie została podniesiona przed sądami krajowymi, stwierdził, że krajowe środki odwoławcze nie zostały wyczerpane zgodnie z wymogami. W związku z tym Trybunał uznał tę skargę za **niedopuszczalną**.

N.V. i C.C. przeciwko Malcie (nr 4952/21)

10 listopada 2022 r.

Sprawa dotyczyła postanowienia sądu krajowego, na mocy którego pierwszej skarżącej zakazano widywania się z jej partnerem, drugim skarżącym (z którym później miała dziecko) w obecności jej dziecka z poprzedniego małżeństwa, które z nimi mieszkało. Skarżący skarżyli się w szczególności na decyzję sądu, która obowiązywała przez prawie pięć lat.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do obu skarżących, stwierdzając, że proces decyzyjny na szczeblu krajowym był wadliwy, a przedmiotowy środek stanowił nieproporcjonalną ingerencję w prawo każdego ze skarżących do poszanowania ich życia rodzinnego.

[A i inni przeciwko Islandii \(nr 25133/20 i 31856/20\)](#)

16 listopada 2022 r.

Sprawa dotyczyła utraty przez parę opieki nad dwójką dzieci w następstwie postępowania karnego przeciwko ojcu w związku z domniemanym wykorzystywaniem seksualnym dzieci, w związku z którym został on ostatecznie uniewinniony, ponieważ sądy uznały, że zarzuty nie zostały udowodnione ponad wszelką wątpliwość. Skarżący twierdzili w szczególności, że środki podjęte przez władze opiekuńcze były nadmierne i miały szkodliwy wpływ na relacje rodzinne. Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do prawa skarżących rodziców do poszanowania ich życia rodzinnego. Trybunał stwierdził w szczególności, że decyzja o pozbawieniu ich opieki nie była oparta na ocenie winy ojca, ale na najlepszym interesie dzieci. Decyzja ta została ponadto oparta na dużej liczbie raportów, ocen i zeznań świadków - z których wiele uzyskano po postępowaniu karnym dotyczącym domniemanego znęcania się - wskazujących, że para nie posiadała umiejętności rodzicielskich, że dzieci obawiały się ojca i wyraźnie chciały pozostać razem z rodzicami zastępczymi. Wreszcie, Trybunał zauważył, że w każdym przypadku matka zachowała prawo do kontaktów i, w przeciwieństwie do adopcji, decyzja nie była nieodwracalna i mogła zostać poddana rewizji.

Zobacz też ostatnio:

[Mamchur przeciwko Ukrainie](#)

16 lipca 2015 roku

[N.P. przeciwko Republice Mołdawii \(nr 58455/13\)](#)

6 października 2015 roku

[Stasik przeciwko Polsce](#)

6 października 2015 roku

[G.B. przeciwko Litwie \(nr 36137/13\)](#)

19 stycznia 2016 roku

[Cincimino przeciwko Włochom](#)

28 kwietnia 2016 roku

[Fourkiotis przeciwko Grecji](#)

16 czerwca 2016 roku

[Strumia przeciwko Włochom](#)

23 czerwca 2016 roku

[Malec przeciwko Polsce](#)

28 czerwca 2016 roku

[Krapivin przeciwko Rosji](#)

12 lipca 2016 roku

[Moog przeciwko Niemcom](#)

6 października 2016 roku

[Wdowiak przeciwko Polsce](#)

7 lutego 2017 roku

[D'Alconzo przeciwko Włochom](#)

23 lutego 2017 roku

[D. i B. przeciwko Austrii \(nr 40597/12\)](#)

31 października 2017 roku (Decyzja - częściowo niedopuszczalna; częściowo odrzucona)

[Vyshnyakov przeciwko Ukrainie](#)

24 lipca 2018 r.

[A.T. przeciwko Włochom \(nr 40910/19\)](#)

24 czerwca 2021 r.

[R.M. przeciwko Łotwie \(nr 53487/13\)](#)

9 grudnia 2021 r.

[G.M. przeciwko Francji \(nr 25075/18\)](#)

9 grudnia 2021 r.

[Jurišić przeciwko Chorwacji \(nr 2\)](#)

7 lipca 2022 r.

Religijne wychowanie dzieci

[T.C. przeciwko Włochom \(nr 54032/18\)](#)

19 maja 2022 r.

Sprawa dotyczyła sporu między skarżącym a matką jego córki z poprzedniego związku o wychowanie religijne ich dziecka. Skarżący został Świadkiem Jehowy po rozpadzie związku. W następstwie postępowania wszczętego przez matkę w sądzie, skarżącemu nakazano powstrzymanie się od aktywnego angażowania córki w jego religię.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji **w związku z Artykułem 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) **w świetle Artykułu 9** (wolność wyznania) Konwencji. Trybunał stwierdził, że nie było różnicy w traktowaniu skarżącego i jego matki ze względu na religię w decyzjach prowadzących do wydania tego orzeczenia sądowego. Trybunał zauważył w szczególności, że decyzje miały na celu wyłącznie rozwiązanie konfliktu, koncentrując się przede wszystkim na interesie dziecka w dorastaniu w otwartym i spokojnym środowisku, przy jednoczesnym pogodzeniu w miarę możliwości praw i przekonań obojga rodziców.

Zwrot ciała dziecka rodzicom

[Aygün przeciwko Belgii](#)

8 listopada 2022 r.

W tej sprawie skarżący skarżyli się na odmowę sędziego śledczego, który przez cały czas trwania śledztwa nie zezwalał im na przewiezienie ciał ich synów do Turcji, kraju ich pochodzenia, w celu pochowania ich w grobie rodzinnym zgodnie z ich obrzędami, przekonaniami i tradycjami.

Trybunał orzekł, że **doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) i 9 (wolność myśli, sumienia i wyznania) Konwencji, stwierdzając, że ze względu na niezdolność skarżących do uzyskania kontroli konieczności przedmiotowego środka, podjętego na początkowym etapie śledztwa trwającego około dwóch i pół roku, sądy krajowe nie były w stanie zbadać ciągłej konieczności ingerencji w prawa skarżących z perspektywy art. 8 i 9 Konwencji. Trybunał po pierwsze zauważył, że decyzja sędziego śledczego stanowiła ingerencję w prawa skarżących na podstawie tych dwóch przepisów. Uznał ponadto, że decyzja ta mieściła się w ustawowych kompetencjach sędziego śledczego do nadzorowania dochodzenia w sprawie karnej i że miała ona uzasadnione cele, takie jak zapobieganie zakłóceniom porządku lub przestępstwom oraz ochrona praw innych osób, a w szczególności prawa do obrony oskarżonego. W związku z tym Trybunał nie miał wątpliwości co do konieczności podjęcia wstępnej decyzji przez sędziego śledczego z perspektywy art. 8 i 9 Konwencji. Trybunał zauważył jednak, że skarżący w niniejszej sprawie nie mieli żadnego środka odwoławczego, za pomocą którego mogliby zwrócić się o ponowną ocenę konieczności początkowej odmowy sędziego śledczego w świetle postępów w śledztwie. Wszystkie ich próby w tym okresie były bezskuteczne.

Ustawowe świadczenia na dzieci i kryterium zwykłego pobytu

X i inni przeciwko Irlandii (nr 23851/20 i 24360/20)

22 czerwca 2023 r.¹⁵

Sprawa ta dotyczyła zasady, zgodnie z którą wypłata zasiłku rodzinnego w Irlandii mogła być dokonywana wyłącznie na rzecz wnioskodawców, którzy legalnie zamieszkiwali w tym państwie. Każdy wniosek został złożony przez matkę i jej małe dziecko, którzy w odpowiednim czasie przechodzili przez irlandzki system imigracyjny. Skarżący zarzucali, że polityka zasiłków na dzieci dyskryminowała rodziny, w których rodzice, choć legalnie przebywający w kraju, byli w trakcie procesu imigracyjnego.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 14** (zakaz dyskryminacji) Konwencji **w związku z Artykułem 1** (ochrona własności) **Protokołu nr 1** do Konwencji. Trybunał zauważył w szczególności, że status imigracyjny skarżących matek w momencie, gdy po raz pierwszy złożyły wniosek o zasiłek rodzinny, nie był wystarczająco podobny do rodziców, którzy mieli już status legalnego rezydenta w Irlandii. Ponieważ skarżące matki nie znajdowały się w sytuacji porównywalnej do kwalifikujących się rodziców, Trybunał uznał, że nie były one dyskryminowane. Trybunał powtórzył również, że dopuszczalne jest wprowadzenie wymogu miejsca zamieszkania przy określaniu, kto może ubiegać się o zasiłek na dziecko, ponieważ systemy zabezpieczenia społecznego działają głównie na poziomie krajowym.

Przyjmowanie dzieci pod opiekę

Keegan przeciwko Irlandii

26 maja 1994 r.

Skarżący podnosił, że jego dziecko zostało oddane do adopcji bez jego wiedzy i zgody oraz, że prawo krajowe nie przyznało mu nawet czasowego prawa do wyznaczenia opiekuna. Zarzucał on również brak odwołania do sądu od postępowania przed Komisją Adopcyjną.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał zauważył, że podstawowym problemem w przedmiotowej sprawie był fakt, że irlandzkie prawo pozwoliło na przeznaczenie dziecka skarżącego do adopcji krótko po jego urodzeniu, bez wiedzy ani zgody skarżącego. Taki stan rzeczy nie tylko zagroził prawidłowemu rozwojowi więzi skarżącego z dzieckiem, ale uruchomił również proces, który mógł okazać się nieodwracalny, tym samym sytuując skarżącego w bardzo niekorzystnym położeniu w stosunku do potencjalnych adoptujących w sporze o opiekę nad dzieckiem. Irlandzki rząd nie przedstawił żadnych argumentów przemawiających za dobrem córki skarżącego w celu uzasadnienia tak dalekiego odejścia od zasad rządzących poszanowaniem więzi rodzinnych. Trybunał mógł więc uznać, że stwierdzona ingerencja w prawo skarżącego do poszanowania życia rodzinnego nie była niezbędna w demokratycznym społeczeństwie.

Trybunał ustalił również, że **doszło do naruszenia Artykułu 6 § 1** (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji. Skarżący, zgodnie z irlandzkim prawem pozbawiony został prawa do odwołania się od decyzji o przeznaczeniu dziecka do adopcji zarówno przed Komisją Adopcyjną, jak i przed sądami lub w istocie pozbawiony jakichkolwiek środków w procedurze, w celu utrudnienia adopcji córki mógł jedynie wytoczyć postępowanie o wyznaczenie opiekuna i przyznanie opieki. Do czasu zakończenia tych postępowań, waga argumentów wskazujących gdzie pozostawić dziecko dla jego dobra niewątpliwie przechyliła się na korzyść potencjalnych adoptujących.

T.P. i K.M. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 28945/95)

10 maja 2001 r. (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła umieszczenia czteroletniej dziewczynki pod opieką władz lokalnych. Podniosła ona, że była wykorzystywana seksualnie, a jej matka została uznana za niezdolną do opieki nad nią. Matka i córka zarzucały, że nie miały dostępu do sądu ani skutecznego środka odwoławczego

¹⁵ Niniejszy wyrok stanie się ostateczny w okolicznościach określonych w art. 44 § 2 (wyroki ostateczne) Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

w celu zakwestionowania braku uzasadnienia decyzji, która je rozdzieliła.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie pozbawienia matki odpowiedniego statusu w procesie decyzyjnym dotyczącym opieki nad córką. Trybunał uznał następnie, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 6** (prawo do rzetelnego procesu) Konwencji, ponieważ skarżące nie zostały pozbawione wszelkich roszczeń w zakresie ustalenia niedbalstwa zarzucanego lokalnym władzom. Wreszcie, Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji, ponieważ skarżące nie miały odpowiednich środków celem ustalenia, czy ich zarzuty dotyczące naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego były uzasadnione oraz żadnej możliwości otrzymania odszkodowania za poniesione szkody.

Kutzner przeciwko Niemcom

26 lutego 2002 r.

Skarżący, małżonkowie, podnieśli zarzut, że odebranie im praw rodzicielskich nad córkami oraz umieszczenie ich dzieci w rodzinach zastępczych, głównie z powodu braku zdolności intelektualnych rodziców umożliwiającej wychowanie dzieci, nastąpiło z naruszeniem ich prawa do poszanowania życia rodzinnego.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał uznał, że choć powody podane przez krajowe władze i sądy były właściwe, nie były one wystarczające do uzasadnienia tak poważnej ingerencji w życie rodzinne skarżących.

K.A. przeciwko Finlandii (nr 27751/95)

14 kwietnia 2003 r.

Skarżący (podejrzewany wraz z żoną o kazirodztwo i wykorzystywanie seksualne swoich dzieci) zaskarżył umieszczenie jego dzieci w placówce opieki publicznej, sposób procedowania w tym zakresie oraz sposób wykonywania opieki.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w zakresie niepodjęcia wystarczających kroków w celu zjednoczenia rodziny skarżącego. Trybunał stwierdził również, że nie doszło do naruszenia Artykułu 8 Konwencji w zakresie opieki nad dziećmi lub zaangażowania skarżącego w proces decyzyjny.

Walova i Walla przeciwko Republice Czeskiej

26 października 2006 r.

Skarżący podnosili, że zostali oddzieleni od pięciorga swoich dzieci, które zostały umieszczone w domu dziecka, z powodu trudności jakie mieli ze znalezieniem odpowiedniego zakwaterowania dla tak dużej rodziny. Skarżyli się również na brak pomocy ze strony władz czeskich.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał uznał, że postanowienie dotyczące odebrania opieki w odniesieniu do dzieci skarżących zostało wydane tylko dlatego, że tak duża rodzina mieszkała w przedmiotowym czasie w niewłaściwych warunkach. Zgodnie z ustawodawstwem socjalnym, krajowe organy pomocy społecznej posiadały uprawnienia w zakresie monitorowania warunków bytowych skarżących oraz doradzania im odnośnie kroków, które mogą sami podjąć w celu poprawy sytuacji i rozwiązania problemu mieszkaniowego. Zupełne rozdzielenie rodziny w oparciu jedynie o kryteria materialne stanowiło nadmiernie drastyczny środek.

Kearns przeciwko Francji

10 stycznia 2008 r.

Sprawa dotyczyła wniosku o zgodę na powrót dziecka urodzonego przez skarżącą, lecz zarejestrowanego anonimowo, który został złożony po upływie ustawowego terminu. Skarżąca, mężatka mieszkająca w Irlandii, urodziła we Francji nieślubną córkę. Skarżyła ona w szczególności dwumiesięczny okres, w czasie którego mogła złożyć wniosek o oddanie dziecka. Podniosła także, że władze francuskie nie podjęły wszystkich niezbędnych kroków dla zapewnienia, by zrozumiała ona dokładne skutki swojego postępowania, twierdząc, że nie otrzymała wystarczającej pomocy językowej, aby zrozumieć wszystkie stosowne procedury i terminy.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego Konwencji). Odnośnie terminu cofnięcia zgody, Trybunał stwierdził, że czas przeznaczony na przemyślenie decyzji zapewniony przez prawo francuskie stanowi równowagę i zapewnia właściwe proporcje między spornymi interesami. Skarżąca miała 36 lat, towarzyszyła jej matka i po urodzeniu przeprowadziła dwie długie konsultacje z przedstawicielami opieki społecznej. Zdaniem Trybunału, władze francuskie zapewniły skarżącej wystarczająco szczegółowe informacje, pomoc językową niewymaganą przez prawo oraz upewniły się, że była możliwie jak najlepiej poinformowana o konsekwencjach swojego wyboru. Wszystkie niezbędne kroki w celu zapewnienia, że skarżąca dokładnie zrozumie skutki swojego działania zostały podjęte, a Państwo francuskie dopełniło wobec niej swoich pozytywnych zobowiązań wynikające z Artykułu 8 Konwencji.

R.K. i A.K. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 38000/05)

30 września 2008 r.

Córka skarżących, urodzona w lipcu 1998 r. została we wrześniu 1998 r. zabrana do szpitala z powodu złamania kości udowej; lekarze stwierdzili, że uraz nie był przypadkowy i została ona umieszczona pod opieką ciotki. Po kolejnym urazie u dziecka została zdiagnozowana wrodzona łamliwość kości (*osteogenesis imperfecta*). Dziecko wróciło do domu w kwietniu 1999 r. Skarżący podnieśli, że ich córka została oddana pod tymczasową opieką z powodu błędnej diagnozy lekarskiej.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji uznając, że władze krajowe miały odpowiednie i wystarczające powody, aby podjąć środki ochronne, które w danych okolicznościach były proporcjonalne w celu ochrony dziecka. Trybunał stwierdził również, że **doszło do naruszenia Artykułu 13** (prawo do skutecznego środka odwoławczego) Konwencji, uznając, że skarżącym powinien przysługiwać środek pozwalający na stwierdzenie, że sposób prowadzenia postępowania przez lokalne władze zobowiązuje do odpowiedzialności za wszelkie szkody jakie ponieśli oraz na dochodzenie odszkodowania, zadośćuczynienia, co nie było możliwe w przedmiotowym okresie.

Savinj przeciwko Ukrainie

15 Grudzień 2008 r.

Sprawa dotyczyła umieszczenia dzieci pod opieką państwa z tego powodu, że rodzice -niewidomi od dziecka - nie zapewnili im odpowiedniej opieki i warunków bytowych. Władze krajowe oparły swoją decyzję na ustaleniu, że brak środków finansowych oraz cechy osobiste skarżących stanowiły zagrożenie dla zdrowia, życia i wychowania ich dzieci.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, wąpiąc w prawdziwość dowodów, na których władze oparły swoje ustalenia dotyczące faktycznego niebezpieczeństwa dla życia i zdrowia dzieci stwarzanego przez warunki życiowe. Trybunał zaobserwował w szczególności, że władze sądowe brały pod uwagę te trudności, które mogły zostać pokonane przez ukierunkowaną pomoc finansową i społeczną oraz efektywne doradztwo, a najwyraźniej nie analizowały dogłębnie stopnia, w jakim nieodwracalna niezdolność zapewnienia wymaganej opieki wpływała na niedoskonałości w wychowaniu własnego dziecka.

Y.C. przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (nr 4547/10)

13 marca 2012 r.

Sprawa dotyczyła postępowania odnośnie syna skarżącej, urodzonego w 2001 r., które zakończyło się wydaniem postanowienia o przekazaniu dziecka do adopcji z powodu obaw dotyczących jej relacji z ojcem dziecka. Skarżąca podniosła przede wszystkim zarzut sądowej odmowy ustalenia, czy nadaje się ona na osobę samotnie opiekującą się synem

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając, że decyzja o przekazaniu do adopcji nie wykroczyła poza margines swobody decyzyjnej Państwa, a powody tej decyzji były właściwe i wystarczające. Skarżąca zapewniono pełną możliwość przedstawienia swoich argumentów i zapewniono jej możliwość uczestniczenia w procesie decyzyjnym. Trybunał zaobserwował w szczególności, że sądy krajowe skupiły się, zgodnie z wymogami Artykułu 8 Konwencji, na dobru

dziecka, wzięły pod uwagę różne istotne czynniki i szczegółowo zapoznały się ze sprawozdaniami i zeznaniami pracownika socjalnego, opiekuna i psychologa, z których każdy odnosił się do poruszanego problemu.

K.A.B. przeciwko Hiszpanii (nr 59819/08)

10 kwietnia 2012 r.

Sprawa dotyczyła adopcji - pomimo sprzeciwu ojca - dziecka, które zostało uznane za porzucone po deportacji matki. Skarżący podniósł w szczególności, że został pozbawiony wszelkiego kontaktu z synem oraz, że zarówno on ani matka dziecka nie zostali poinformowani o wniosku adopcyjnym. Skarżył się również, że władze pozostawały bierne w odniesieniu do deportacji matki i jego prób udowodnienia ojcostwa.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, w szczególności, że upływ czasu - wynikający z bezczynności władz - deportacja matki dziecka bez koniecznej, uprzedniej weryfikacji, brak pomocy skarżącemu, gdy jego sytuacja społeczna i finansowa była trudna na wcześniejszym etapie, wraz niewydolnością sądu przykładających uwagę do odpowiedzialności za porzucenie dziecka oraz ustalenie, że skarżący stracił zainteresowanie dobrem syna, zdecydowanie przyczyniły się do zapobieżenia możliwości połączenia ojca i syna. Władze krajowe nie dopełniły więc obowiązku sprawnego działania w takich przypadkach i nie podjęły właściwych i wystarczających wysiłków w celu zapewnienia poszanowania dla prawa skarżącego do przebywania z synem.

Pontes przeciwko Portugalii

10 kwietnia 2012 r.

Skarżący zarzucali naruszenie ich prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego spowodowanego decyzjami, które doprowadziły do odebrania im i ostatecznie do adopcji jednego z ich dzieci po odebraniu im władzy rodzicielskiej.

Trybunał **stwierdził dwa naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając, że władze nie podjęły środków umożliwiających skarżącym skorzystanie z regularnego kontaktu z synem oraz, że decyzja o przeznaczeniu dziecka do adopcji nie została oparta na odpowiednich i wystarczających powodach.

A. K. i L. przeciwko Chorwacji (nr 37956/11)

8 stycznia 2013 r.

Sprawa dotyczyła matki dotkniętej łagodnym upośledzeniem umysłowym, która pozbawiona została praw rodzicielskich. Jej syn został przeznaczony do adopcji bez jej wiedzy, zgody ani udziału w postępowaniu adopcyjnym.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził, że nie powiadamiając skarżącej o postępowaniu adopcyjnym, władze krajowe pozbawiły jej możliwości dochodzenia przywrócenia praw rodzicielskich zanim więź rodzinna między nią a synem zostanie ostatecznie zerwana przez adopcję.

B. (nr. 2) przeciwko Rumunii (nr. 1285/03)

18 lutego 2013 r.

Sprawa dotyczyła zamknięcia w zakładzie psychiatrycznym matki oraz następującego w wyniku tej decyzji umieszczenia w placówce opiekuńczej dwojga jej małoletnich dzieci.

Trybunał stwierdził, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, zarówno w odniesieniu do odosobnienia skarżącej, jak i umieszczenia jej małoletnich dzieci pod cudzą opieką. Trybunał wskazał w szczególności, że w Rumunii miało miejsce kilka przypadków nieprawidłowej izolacji osób z zaburzeniami psychicznymi pomimo ostatnich zmian legislacyjnych na korzyść praw pacjentów. Trybunał stwierdził, opierając się na historii leczenia skarżącej, że władze nie zachowały się zgodnie z właściwą procedurą podczas decydowania o jej izolacji. Ponadto, brak szczególnej ochrony, zwłaszcza poprzez brak oficjalnego wyznaczenia przedstawiciela prawnego lub wyznaczenia opiekuna, przyniosło efekt w postaci pozbawienia skarżącej prawa do udziału w postępowaniu

dotyczącym umieszczenia jej dzieci w placówkach opiekuńczych.

R.M.S. przeciwko Hiszpanii (nr 28775/12)

18 czerwca 2013 r.

Sprawa dotyczyła umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej z powodu sytuacji finansowej matki i bez uwzględnienia późniejszej zmiany okoliczności. Skarżąca podnosiła głównie zarzut pozbawienia jej wszelkiego kontaktu z córką oraz rozdzielenia ich bez wystarczającego powodu. Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że władze nie podjęły wystarczających i skutecznych działań w celu zabezpieczenia prawa skarżącej do życia z córką i tym samym naruszyły jej prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego.

Zhou przeciwko Włochom

21 stycznia 2014 r.

W październiku 2004 r. skarżąca, obywatelka Chin, została umieszczona wraz z synem, ówczesnie jednomiesięcznym, w domu opieki. W porozumieniu z pomocą społeczną, jej syn w ciągu dnia umieszczany był w rodzinie zastępczej. Jednakże, trzy miesiące później rodzina ta nie była już w stanie przyjmować dziecka. Skarżąca postanowiła powierzyć dziecko sąsiadującemu małżeństwu na czas swojej pracy. Pomoc społeczna, która nie zaakceptowała doboru opiekuna, poinformowała o sytuacji skarżącej prokuratora. Pod koniec 2007 r. prokurator zwrócił się do sądu o otwarcie procedury adopcyjnej w odniesieniu do dziecka, ponieważ matka nie była w stanie się nim opiekować. Skarżąca podniosła w szczególności zarzut, że dziecko zostało umieszczone w rodzinie zastępczej z możliwością jego adopcji.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, uznając, że władze włoskie nie dopełniły swoich zobowiązań w zakresie zapobiegania zrywania więzi rodzinnych i nie poczyniły właściwych ani wystarczających starań, aby zapewnić poszanowanie prawa skarżącej do życia z dzieckiem.

W szczególności nie została wzięta pod uwagę ogromna potrzeba zachowania, w miarę możliwości, więzi rodzinnych między skarżącą, znajdującą się w trudnej sytuacji, a jej synem. Władze sądowe wzięły pod uwagę jedynie trudności, które można było pokonać dzięki właściwemu wsparciu opieki społecznej. Skarżąca nie miała żadnej możliwości na odnowienie relacji z synem: w rzeczywistości eksperci nie zbadali realnych szans na poprawienie możliwości skarżącej w zakresie opieki nad synem, mając również na uwadze jej zdrowie. Ponadto, rząd włoski nie przedstawił przekonującego wytłumaczenia, które mogłoby uzasadnić zerwanie więzi rodzinnych między skarżącą i jej synem.

Zobacz również: **Akinnibosun przeciwko Włochom**, wyrok z 16 lipca 2015 r. (dotyczący decyzji o umieszczeniu córki skarżącego, obywatela Nigerii - w placówce opieki społecznej oraz jej adopcji przez rodzinę zastępczą).

I.S. przeciwko Niemcom (nr 31021/08)

5 czerwca 2014 r.

Skarżąca w tej sprawie podnosiła zarzut zakazu utrzymywania regularnych kontaktów i otrzymywania informacji o jej biologicznych dzieciach, które zostały adoptowane przez inną parę. Stwierdziła ona, że decyzja sądów niemieckich dotycząca kontaktowania się i informacji odnośnie jej dzieci naruszyła jej prawa, w szczególności, wynikające z Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Zarzucała ona, że obiecano jej adopcję niepełną, uprawniającą ją do kontaktu i uzyskiwania informacji na temat dzieci, co nie było przestrzegane. Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, ustalając, że poprzez wyrażenie zgody na adopcję skarżąca świadomie zrzekła się wszystkich praw dotyczących jej biologicznych dzieci. Uzgodnienia dotyczące jej prawa do regularnego otrzymywania informacji o dzieciach opierały się w szczególności na zwykłej deklaracji złożonej przez rodziców adopcyjnych. Decyzja sądów niemieckich faworyzująca dobro dzieci w zakresie ich rozwoju w rodzinie adopcyjnej bez zakłóceń spowodowanych prawem matki do poszanowania jej życia prywatnego była więc proporcjonalna.

T. przeciwko Republice Czeskiej (nr 19315/11)

17 lipca 2014 r.

Sprawa dotyczyła wniosku ojca o uzyskanie prawa do odwiedzin, a następnie pobytu ze swoją córką, która została umieszczona w rodzinie zastępczej. Sądy krajowe stwierdziły, że osobowość skarżącego stanowiła przeszkodę nie do pokonania na drodze do przyznania mu prawa do pobytu z córką. Skarżący podnosił zarzut dotyczący decyzji o umieszczeniu jego córki pod cudzą opieką oraz niewypełnienia przez Państwo zobowiązania do wspierania rozwoju więzi rodzinnych.

Trybunał stwierdził, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji **poprzez wydanie decyzji o umieszczeniu dziecka w opiece**. Trybunał stwierdził jednakże, że **doszło do naruszenia Artykułu 8 w odniesieniu do niewypełnienia przez Państwo obowiązku wspierania rozwoju więzi rodzinnych między skarżącym i jego dzieckiem**.

Soares de Melo przeciwko Portugalii

16 lutego 2016 roku

Sprawa ta dotyczyła nakazu przejścia opieki nad siedmiorgiem dzieci skarżącej w celu oddania ich do adopcji oraz wyegzekwowania decyzji w przypadku sześciorga z nich. Skarżąca wniosła skargę na wykonanie nakazu odebrania dzieci oraz zakaz kontaktu z nimi po wydaniu wyroku przez sąd rodzinny. Stwierdziła, że składała różne oddalone wnioski i apelacje oraz utrzymuje, że sądy oparły swoje decyzje na fakcie, iż nie podjęła kroków w celu planowania rodziny.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał podkreślił, że środki podjęte przez sądy krajowe w celu odebrania dzieci skarżącej nie zapewniły właściwej równowagi pomiędzy interesami zważywszy na to, że skarżąca została pozbawiona praw rodzicielskich i kontaktu z dziećmi. Jej odmowa poddania się sterylizacji za pomocą podwiązania jajowodów stanowiła jedną z przyczyn tej decyzji. Skarżąca nie miała wpływu na proces podejmowania decyzji. W związku z tym Trybunał uznał, że nakaz odebrania nie był proporcjonalny dla uzasadnionego celu, który jest realizowany i konieczny w demokratycznym społeczeństwie zważywszy na brak jakiegokolwiek agresywnego zachowania, istnienie silnych więzi emocjonalnych i brak opieki społecznej w odniesieniu do skarżącej jako niezamożnej matki wychowującej dużą liczbę dzieci niemalże samodzielnie. Trybunał orzekł również, że władze powinny ponownie rozważyć sytuację skarżącej w celu podjęcia odpowiednich działań w najlepszym interesie dzieci i postanowił, że środki tymczasowe zostaną przedstawione Rządowi Portugalskiemu na podstawie Reguły 39 (środki tymczasowe¹⁶) Regulaminu Trybunału i będą obowiązywać do czasu wydania wyroku.

Paradiso i Campanelli przeciwko Włochom

24 stycznia 2017 roku (Wielka Izba)

Sprawa dotyczyła umieszczenia w ośrodku opieki społecznej dziewięciomiesięcznego dziecka, które urodziło się w Rosji w wyniku umowy dotyczącej surogacji zawartej z obywatelką Rosji przez włoską parę (skarżący). Okazało się, że skarżący nie mieli biologicznego związku z dzieckiem. Skarżący wnieśli skargę na odebranie im dziecka, a także odmowę uznania relacji pomiędzy rodzicem a dzieckiem za granicą poprzez zarejestrowanie aktu urodzenia dziecka we Włoszech.

Wielka Izba uznała, z przewagą 11 głosów do 6, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w tej sprawie. Uwzględniając brak więzi biologicznych między dzieckiem a skarżącymi, krótki czas trwania ich więzi z dzieckiem, niepewność więzi między nimi z perspektywy prawnej, istnienie relacji rodzicielskich i jakość więzi emocjonalnych, Wielka Izba uznała, że brak jest życia rodzinnego między skarżącymi a dzieckiem. Sąd stwierdził jednak, że kwestionowane środki mieszczą się w zakresie prywatnego życia skarżących. Wielka Izba uznała ponadto, że kwestionowane środki służyły uzasadnionym

¹⁶ Są to środki przyjęte w ramach postępowania przed Trybunałem, zgodnie z Regułą 39 Regulaminu Trybunału, na wniosek jednej ze stron, innej zainteresowanej osoby, z urzędu, w interesie stron lub prawidłowego przebiegu postępowania. Zobacz także notatkę tematyczną „Środki tymczasowe”.

celom takim jak zapobieganie zaburzeniom i ochrona praw oraz wolności innych osób. W tym ostatnim punkcie za uzasadnioną uznano chęć władz włoskich do potwierdzenia wyłącznej kompetencji państwa do uznania legalnego związku między rodzicem a dzieckiem i to wyłącznie w przypadku związku biologicznego lub zgodnego z prawem adopcji w celu ochrony dzieci. Wielka Izba zgodziła się również, że sądy włoskie, uznając, że dziecko nie poniesie poważnej lub nieodwracalnej szkody w wyniku separacji, zachowały sprawiedliwą równowagę między różnymi interesami wykorzystując pole manewru ("margines uznania"), który jest dla nich dostępny.

Barnea i Caldararu przeciwko Włochom

22 Czerwca 2017 roku

Sprawa dotyczyła usunięcia 28-miesięcznej dziewczynki z jej rodziny biologicznej na okres siedmiu lat i umieszczenia jej w rodzinie zastępczej w celu jej adopcji. Skarżąca rodzina wniosła skargę na fakt, że władze włoskie odebrały i umieściły dziecko w ośrodku opieki w 2009 roku, na zaniechanie wykonania wyroku Sądu Apelacyjnego przez opiekę społeczną w 2012, według którego należało stopniowo doprowadzić do ponownego połączenia dziecka z jej rodziną biologiczną, a także na umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej oraz zmniejszenie liczby spotkań między dzieckiem a członkami jej rodziny.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji oraz stwierdził, że władze włoskie nie podjęły odpowiednich środków, aby zabezpieczyć prawo skarżących do kontaktów z dzieckiem w okresie od czerwca 2009 roku do listopada 2016 roku. Trybunał uznał, że podane powody wyjaśniające odmowę powrotu dziecka do rodziny i pozwalające na jego adopcję nie mogą zostać uznane za okoliczności „wyjątkowe”, które uzasadniałyby zerwanie więzi rodzinnych. Trybunał stwierdził także, że władze włoskie nieprawidłowo wykonały wyrok Sądu Apelacyjnego z 2012 roku, który przewidywał powrót dziecka do rodziny biologicznej. W związku z tym upływ czasu, będący konsekwencją bierności opieki społecznej przy wdrażaniu planowanego zjednoczenia rodziny, a także uzasadnienie przedstawione w sprawie przedłużenia tymczasowego pobytu dziecka stanowiły decydujący czynnik utrudniający skarżącym połączenie z dzieckiem, które powinno nastąpić w 2012 roku.

Achim przeciwko Rumunii

24 października 2017 roku

Sprawa dotyczyła opieki nad siedmiorgiem dzieci skarżących w związku z zarzutem, że para nie wypełniała obowiązków rodzicielskich. Skarżący wnieśli skargę na umieszczenie ich dzieci pod opieką tymczasową, którą uznali za nieuzasadnioną, a także na oddalenie przez sąd apelacyjny ich wniosku o zwrócenie im dzieci.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Trybunał stwierdził, że tymczasowe umieszczenie dzieci pod opieką było uzasadnione wystarczającymi powodami oraz uznał, że władze starały się chronić dobro dzieci, a jednocześnie dążyły do zachowania równowagi między prawami skarżących a prawami ich dzieci. W tym przypadku decyzje podejmowane przez sądy krajowe uzasadnione były nie tylko niedostatkiem materialnym rodziny, ale także zaniedbaniem przez rodziców stanu zdrowia dzieci oraz ich rozwoju edukacyjnego i społecznego. Władze przyjęły konstruktywną postawę, doradzając rodzicom w sprawie działań, które powinni podjąć, aby poprawić swoją sytuację finansową i umiejętności rodzicielskie. Odebranie dzieci było tymczasowe, a władze podjęły niezbędne działania, aby ułatwić powrót dzieci do rodziców, gdy tylko staną się oni skłonni do współpracy, a ich sytuacja ulegnie poprawie.

Tlapak i Inni przeciwko Niemcom (nr 11308/16 i 11344/16) i Wetjen i Inni przeciwko Niemcom (nr 68125/14 i 72204/14)

22 marca 2018 roku

Sprawy te dotyczyły częściowego ograniczenia władzy rodzicielskiej i oddania pod opiekę dzieci należących do Wspólnoty Dwunastu Plemion (*Zwölf Stämme*), mieszkających w dwóch wspólnotach w Bawarii. W 2012 roku prasa doniosła, że członkowie wspólnoty karali swoje dzieci chłostą. Artykuły zostały następnie potwierdzone materiałem wideo, który został nakręcony ukrytą kamerą w jednej ze społeczności. Na podstawie doniesień prasowych, a także oświadczeń byłych członków wspólnoty religijnej, dzieci zamieszkujące w społeczności zostały oddane pod

opiekę we wrześniu 2013 roku na mocy wyroku sądowego. Postępowanie przed Trybunałem zostało wniesione przez cztery rodziny, które są członkami Wspólnoty Dwunastu Plemion. Wnieśli skargę na częściowe ograniczenie przez władze niemieckie władzy rodzicielskiej i podział ich rodzin.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że sądy niemieckie w sprawiedliwych i uzasadnionych postępowaniach, w których każdy przypadek był rozpoznawany indywidualnie, zachowały równowagę między interesami rodziców a dobrem dzieci. Trybunał zgodził się z niemieckimi sądami, że ryzyko systematycznego chłostania dzieci uzasadnia częściowe ograniczenie władzy rodzicielskiej i objęcie dzieci opieką. Decyzje sądów opierały się na zasadzie zakazującej nieludzkiego lub poniżającego traktowania, które jest absolutnie zabronione w ramach Konwencji. Trybunał stwierdził także, że sądy niemieckie podały szczegółowe uzasadnienie, z którego wynikało, że nie miały innej możliwości ochrony dzieci. Rodzice w toku postępowania nadal byli przekonani, że kary cielesne są akceptowalne i nawet gdyby zgodzili się na zaprzestanie bicia dzieci, nie mogli zapewnić, że inni członkowie tej społeczności zaprzestaną tej praktyki.

Wunderlich przeciwko Niemcom

10 stycznia 2019 r.

Sprawa ta dotyczyła cofnięcia niektórych aspektów władzy rodzicielskiej i usunięcia czwórki dzieci z ich domu rodzinnego na trzy tygodnie, po tym jak skarżący uporczywie odmawiali posyłania dzieci do szkoły. Skarżący skarżyli się na decyzję władz niemieckich o cofnięciu części ich władzy rodzicielskiej poprzez przeniesienie ich do urzędu ds. młodzieży. W szczególności skarżyli się na przymusowe odebranie ich dzieci i umieszczenie ich w domu dziecka na trzy tygodnie.

Trybunał uznał, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji. Stwierdził w szczególności, że egzekwowanie obowiązku szkolnego w celu zapewnienia integracji dzieci ze społeczeństwem było istotnym powodem uzasadniającym częściowe pozbawienie władzy rodzicielskiej. Stwierdził również, że władze zasadnie przyjęły, że dzieci były odizolowane, nie miały kontaktu z nikim spoza rodziny i że istniało zagrożenie dla ich integralności fizycznej. Trybunał orzekł, że faktyczne odebranie dzieci nie trwało dłużej niż było to konieczne do zapewnienia najlepszego interesu dzieci. Stwierdził zatem, że istniały „istotne i wystarczające” powody do wycofania niektórych części władzy rodziców i tymczasowego zabrania dzieci z ich domu rodzinnego.

V.D. i inni przeciwko Rosji (nr 72931/10)

9 kwietnia 2019 r.

Sprawa dotyczyła dziecka, które było pod opieką matki zastępczej, pierwszej skarżącej w sprawie, przez dziewięć lat, a następnie zostało zwrócone rodzicom biologicznym. Pierwsza skarżąca i jej pozostałe dzieci złożyły skargę na decyzje rosyjskich sądów o zwrocie dziecka rodzicom, pozbawieniu pierwszej skarżącej praw opiekuńczych i odmówieniu im wszelkiego dostępu do dziecka.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia Artykułu 8** Konwencji (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) z powodu nakazu sądów krajowych odebrania dziecka matce zastępczej i zwrócenia go rodzicom biologicznym oraz naruszenia Artykułu 8 Konwencji z powodu decyzji o odmowie rodzinie zastępczej wszelkich późniejszych kontaktów z dzieckiem. Trybunał stwierdził w szczególności, że sądy krajowe rozważyły wszystkie niezbędne czynniki przy podejmowaniu decyzji o powrocie dziecka do rodziców, takie jak to, czy środek ten był w jego najlepszym interesie. Jednakże sądy odmówiły rodzinie zastępczej jakiegokolwiek późniejszego kontaktu z dzieckiem, które nawiązało bliskie więzi z pierwszą skarżącą i jej pozostałymi dziećmi. W tym względzie Trybunał zauważył, że decyzja sądów opierała się wyłącznie na zastosowaniu rosyjskiego ustawodawstwa dotyczącego prawa do kontaktów, które było nieelastyczne i nie uwzględniało różnych sytuacji rodzinnych. Sądy nie przeprowadziły zatem wymaganej oceny indywidualnych okoliczności sprawy.

Haddad przeciwko Hiszpanii

18 czerwca 2019 r.

Troje dzieci skarżącego, w tym jego córka w wieku półtora roku, zostało umieszczonych w ośrodku opiekuńczym w Madrycie na wniosek ich matki i uznanych za porzucone. Dzieci zostały później umieszczone w ośrodkach w Murcji. Skarżący nie został poinformowany o ich umieszczeniu. Ponieważ toczyło się przeciwko niemu postępowanie karne w sprawie przemocy domowej, oparte na skardze złożonej przez jego żonę, nie pozwolono mu na kontakt z dziećmi ani na zbliżanie się do nich. Ostatecznie został uniewinniony. Po odzyskaniu opieki nad dwoma synami, skarżący starał się odzyskać opiekę nad małoletnią córką. W niniejszej sprawie skarżący skarżył się, że wydział ochrony dzieci nie podjął żadnych kroków, aby pomóc mu w przywróceniu kontaktu z córką po jego uniewinnieniu i zniesieniu tymczasowych zakazów zbliżania się.

Trybunał uznał, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że władze hiszpańskie nie podjęły odpowiednich lub wystarczających wysiłków w celu zapewnienia poszanowania prawa skarżącego do życia z córką wraz z jej braćmi. Zauważył w szczególności, że władze administracyjne powinny były przewidzieć inne, mniej radykalne środki niż opieka zastępcza przed adopcją dla małoletniej córki i powinny były wziąć pod uwagę wnioski skarżącego o przywrócenie kontaktu z nią, przynajmniej po zakończeniu postępowania karnego przeciwko niemu.

Strand Lobben i inni przeciwko Norwegii

10 września 2019 r.

Sprawa dotyczyła decyzji władz norweskich o pozbawieniu matki władzy rodzicielskiej i zezwoleniu rodzicom zastępczym na adopcję jej syna. Skarżący - matka i jej syn - złożyli skargę na decyzję władz krajowych o pozbawieniu matki władzy rodzicielskiej i zezwoleniu rodzicom zastępczym na adopcję dziecka.

Wielka Izba uznała, że **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do obojga skarżących. Stwierdziła w szczególności, że głównym powodem działań władz norweskich była niezdolność matki do właściwej opieki nad synem, w szczególności ze względu na jego szczególne potrzeby jako dziecka wrażliwego. Rozumowanie to opierało się jednak na ograniczonych dowodach, ponieważ sesje kontaktowe między matką a synem po umieszczeniu go w rodzinie zastępczej były nieliczne, a raporty psychologów nieaktualne. Ponadto, przegląd jego podatności na zagrożenia nie zawierał prawie żadnej analizy ani wyjaśnienia, w jaki sposób mógł on nadal być podatny na zagrożenia, mimo że przebywał w placówce opiekuńczej od trzeciego tygodnia życia. Ogólnie rzecz biorąc, władze krajowe nie podjęły w niniejszej sprawie próby rzeczywistego wyważenia interesów dziecka i jego biologicznej rodziny ani nie wzięły pod uwagę zmian w życiu rodzinnym matki, która w międzyczasie wyszła za mąż i urodziła drugie dziecko.

K.O. i V.M. przeciwko Norwegii (nr 64808/16)

19 listopada 2019 r.

Sprawa dotyczyła oficjalnych decyzji o objęciu córki skarżących opieką kilka tygodni po jej urodzeniu w 2015 r. oraz ich ograniczonych praw do kontaktu. Rodzina została ostatecznie połączona w 2018 roku.

Trybunał orzekł, że **nie doszło do naruszenia art. 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji w odniesieniu do umieszczenia córki skarżącej pary w placówce opiekuńczej, ani do naruszenia art. 8 Konwencji w odniesieniu do ich kontaktu z córką, który został ograniczony do czterech, a następnie sześciu razy w roku. Trybunał uznał w szczególności, że władze przeprowadziły dogłębną analizę sprawy w odniesieniu do nakazu opieki oraz że związana z tym procedura zapewniła wystarczającą ochronę interesów skarżących. Trybunał stwierdził natomiast, że decyzje władz w sprawie prawa do kontaktów, na bardzo wczesnym etapie postępowania, opierały się na założeniu, że rodzina nie zostanie połączona, ponieważ uznano, że opieka zastępcza będzie miała charakter długoterminowy. Co więcej, władze nie wyjaśniły, dlaczego częstsze widywanie się z rodzicami było sprzeczne z najlepszym interesem córki, nawet pomimo pozytywnych opinii na temat interakcji rodziny podczas wizyt.

D.M. i N. przeciwko Włochom (nr 60083/19)

20 stycznia 2022 r.

Sprawa dotyczyła domniemanego naruszenia prawa do poszanowania życia rodzinnego obywatelki Kuby, która działała również w imieniu swojej córki (urodzonej w 2012 r.), w związku z późniejszą adopcją tej ostatniej. Skarżący twierdzili, że powody podane przez sądy krajowe w celu uznania córki za dostępną do adopcji nie odpowiadały „całkowicie wyjątkowym okolicznościom” wymaganym do zerwania więzi rodzinnych. Stwierdzili, że władze włoskie nie wywiązały się ze swoich pozytywnych obowiązków określonych w orzecznictwie Trybunału oraz że nie podjęły wszystkich działań, których można było od nich rozsądnie oczekiwać, w celu zachowania więzi rodzinnych i znalezienia właściwej równowagi między konkurującymi ze sobą interesami, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że nie zlecono oceny psychologicznej żadnego z nich.

Trybunał orzekł, że w niniejszej sprawie **doszło do naruszenia Artykułu 8** (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając, że niezależnie od marginesu oceny władz krajowych, ingerencja w życie rodzinne skarżącego była nieproporcjonalna do uzasadnionego celu. Uznał ponadto, że zaskarżonej procedurze nie towarzyszyły zabezpieczenia proporcjonalne do powagi ingerencji i wchodzących w grę interesów. Trybunał wskazał w szczególności, że fakt, iż dziecko może odnieść korzyści z przeniesienia do środowiska bardziej sprzyjającego jego wychowaniu, sam w sobie nie uzasadnia odebrania go rodzicom biologicznym. Trybunał uznał również, że przed wszczęciem postępowania w sprawie przysposobienia córki skarżącej pożądane byłoby, aby sądy zleciły biegłym ocenę zdolności rodzicielskich matki, funkcjonowania psychologicznego dziecka i jego potrzeb rozwojowych oraz zdolności funkcjonalnych matki do zaspokojenia tych potrzeb. Trybunał uznał ponadto, że argumenty przedstawione przez sądy krajowe w celu uzasadnienia procedury adopcyjnej były niewystarczające. Zauważył, że nie podano żadnych powodów, poza czasem potrzebnym matce na odzyskanie zdolności rodzicielskich, aby wyjaśnić, w jaki sposób tak radykalny środek jak adopcja może rzeczywiście leżeć w interesie dziecka. Wreszcie, zgodnie z Artykułem 46 (moc wiążąca i wykonanie wyroków) Konwencji, Trybunał zwrócił się do władz o niezwłoczne ponowne rozpatrzenie sytuacji obu skarżących w świetle jego wyroku i rozważenie możliwości zorganizowania kontaktów między nimi, biorąc pod uwagę sytuację dziecka i jego najlepszy interes.

A.L. i inni przeciwko Norwegii (nr 45889/18) oraz E.M. i inni przeciwko Norwegii (nr 53471/17)

20 stycznia 2022 r.

Pierwsza sprawa dotyczyła nakazu opieki wydanego przez władze norweskie w odniesieniu do skarżącego dziecka oraz ograniczeń nałożonych na kontakt rodziców z tym dzieckiem w związku z pytaniami dotyczącymi bezpieczeństwa dziecka pod ich opieką. Druga sprawa dotyczyła odmowy przez władze norweskie zniesienia nakazu opieki w odniesieniu do dwójki skarżących dzieci, nakazu pozbawienia pierwszej skarżącej obowiązków rodzicielskich oraz odmowy przyznania jej prawa do kontaktów. Władze miały obawy dotyczące przemocy fizycznej i seksualnej.

W pierwszej sprawie Trybunał orzekł, że doszło do naruszenia Artykułu 8 (prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego) Konwencji, stwierdzając w szczególności, że chociaż nakaz opieki był dobrze uzasadniony, sądy krajowe skutecznie zdecydowały, że dziecko powinno dorastać w rodzinie zastępczej bez rozważenia alternatyw lub pracy na rzecz pojednania. Jednak w drugiej sprawie Trybunał uznał, że nie doszło do naruszenia art. 8, stwierdzając, że postępowanie krajowe zostało przeprowadzone zgodnie z Konwencją, z odpowiednim uzasadnieniem i zindywidualizowanymi decyzjami. Ponadto Trybunał zwrócił uwagę na powagę zagrożenia dla dzieci, które stanowiło podstawę decyzji sądu krajowego.

Zob. również m.in:

[M.L. przeciwko Norwegii \(nr 43701/14\)](#)

7 września 2017 r.

[Mohamed Hasan przeciwko Norwegii](#)

26 kwietnia 2018 r.

[Jansen przeciwko Norwegii](#)

6 września 2018 r.

[S.S. przeciwko Słowenii \(nr 40938/16\)](#)

30 października 2018 r.

[A.S. przeciwko Norwegii \(nr 60371/15\)](#)

17 grudnia 2019 r.

[Pedersen i inni przeciwko Norwegii](#)

10 marca 2020 r.

[Hernehult przeciwko Norwegii](#)

10 marca 2020 r.

[Roengkasettakorn Eriksson przeciwko Szwecji](#)

19 maja 2022 r.

Kontakt:

Tel.: +33 (0)3 90 21 42 08